

Életünk

AZ EURÓPAI MAGYAR KATOLIKUSOK LAPJA

VII. évfolyam 11. szám (7. Jahrgang Nr. 11.)

A Z St.Gallen — Erscheint monatlich

1975 november 1.

Mindszenty bíboros szellemi végrendelete

I. Rész

készült Budapesten, az amerikai követségen 1962 október 19-én

«Az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek nevében. — Hetven és fél évvel a vállamon, a halál és örökkévalóság küszöbén, lelkemet Isten irgalmába, testemet a honi földnek ajánlom.

Hűséggel az Egyház fejéhez és a történelmi magyar hazához... szenvedő népemnek, a magyar püspöki karnak, főegyházmegyém papjainak és híveinek, a mesgyéken innen és túl, a tengereken is túl a hontalanoknak, ez az üzenetem:

Gyötrelmes sorsotokban, amíg Isten végtelen könyörületéből jön a virradat, éljete hűségben Istenhez, Egyházhoz és történelmi hazátokhoz.

Akik ma a magyar népet boldognak mondják, megcsalják... A szocializmussá hamisított marxizmus-leninizmus a magyar népnek méreg és halál... A Mindszenty a magyar nép megdönteni nem ezen tudná — terrorizmussal és imperializmussal bebiztosította magát — de az elismerést soha nem adhatja meg lealjasodás nélkül.

Ne engedjétek a szovjet érdeket a magyar anyaméhig... eszközöző «orvosok» és «gyógyszerészek» kezével. Aki teszi, engedi, megtagadja magyarságát, ártatlan magyar életek útonállója... Az egy és fél millió bevallottan kiírtott élet, három millió «szülőt», pár ezer «orvost» jelent és bélyegez.

II. Rész

Sajákezüleg írta Bécsben 1973 november 17-én

«Nemzetemnek: Maradjatok a romló világban hűek Istenhez, hitetekhez, hazátokhoz, a magyar múlthoz, történelemhez és a magyar nyelvhez. Ez természeti jogotok és kötelességetek.

Ne járjatok haza... Ne pénzeljétek

Ha Isten ránktekint, ne hagyjunk helyt a bosszúnak; csak a sietve visszaállítandó független és magyar bíróság lehet illetékes a számonkérésben.

Köszönöm a derék magyar népnek, hogy rabságomból 1956-ban kiszabadított. Büszke emlékként viszem a sírba a tudatot, hogy népem szabadított ki és nem az idegenből telepített, az elítélésből és rehabilitációból egyaránt taktikai játékot űző hatalom.

Köszönöm az Egyesült Államok elnökeinek a nobilis befogadást és annak meghosszabbítását... A követség vezetőinek... a követség összes tagjainak is előzékeny jóságát.

Vagyonom, amiről végrendelkezem, nincs. Nem fáj; kifosztottak, ahogy elszegényítették népemem.»

1962 november 13-án, amikor a Biboros azzal a gondolattal foglalkozott, hogy elhagyja az amerikai követséget és kimegy az utcára, végrendeletéhez a következőket fűzte:

«Harcom nem a tőkémért és a nagybirtokért, hanem Egyházért, Hazáért folyt. — Megbocsátok mindenkinek, azoknak is, akik a jövőben vétkeznek ellenem. Lemondásom hírének nem szabad hitelt adni; az vagy hamisítás vagy nagymérvű kínzás eredménye.»

előzőiteket, a nemzetirtókat. De térjete haza — ne olvadjatok be — amikor a hit és magyarság napja felkél otthon. Addig igen fontos a magyar iskola... és a családlátogatás.

Holttestem egyelőre itt kerüljön a

legegyszerűbben pihenőre; lehetőleg magyar papok sírja közelében és a hívek áhított imája közepette. Ha Mária és Szent István országa felett lehull a moszkvai hitetlenség csillaga, vigyék testemet az esztergomi bazilikai sírboltba.

Végrendeleti általános örökösöm a Mindszenty Alapítvány, az általam megállapított szabályzat szerint.

Könyveim annak idején jussanak a primási könyvtárba, vagy ha szabad utódom úgy látja jónak, hagyja az újra papneveldévé válандó Pázmáneumnak.

Könyveim joga és hozama, maga az Alapítvány, szolgáljanak az ország nemzeti és egyházi felépítésére... mint azt vagyonosabb elődeim, Széchenyi György és Simor János tették.

A rokonok, ha rászorulnak, az Alapítvány segítse őket a helyzet helyes mérvéig. Az időleges temetés ügyében, a viszonyokhoz képest, a végrehajtó bizottság a helyi egyházi hatóság tanácsa szerint járhat el.»

Halála előtti napon, 1975. május 5-én a bécsi Irgalmasok-Kórházában, ehhez a II. részhez a következőket fűzte hozzá:

«Ha számkivetésben halok meg, temessenek el ideiglenesen a máriacelli kegytemplomban. Lelkem üdvéért az első évben havonként végezzenek el egy szentmisét, s aztán évenként, halálom évfordulóján. A temetésem és a szentmisék költségeit viselje a Mindszenty Alapítvány.

A Mindszenty Alapítvány egyik legelső feladatának tekintem, hogy azt a magyar nemzeti és katolikus célt szolgálja, amit életem feladatául tűztem ki s amit Isten segítségével hazámban is és a számkivetésben is igyekeztem megvalósítani: megtartani magyarságában s hitében népünket, különösen felnövekvő ifjúságunkat.»

(A Mindszenty Alapítványt a 3. oldalon ismertetjük.)

Innen - onnan

Marcus Aurelius

Műemlékeknek is, akárcsak némelyik burokban született vagy peches embernek, megvan a maguk privát szerencsájük vagy balsorsuk. A Michelangelo kialakította legszebb téren igazán ideális környezetet adatott Marcus Aureliusnak és lovának. Örök ura a Capitoliumnak. Az első keresztény, pogányságot romboló századok azt hitték, hogy nagy Constantinus ábrázolása. S ezért megmaradt. A néphit szerint az emlékmű esőmarta csillogása nem kopás, ellenkezőleg, ha a lovas és paripája majd teljesen bevonódik arannyal — újból visszatér a saturnusi-kor.

Ha az arany szívünk jóságát jelenti s azt kell kívánnunk, hogy a kifinomodás nemes fényétől ragyogunk — még várhatunk. Mintha ellenkező irányban rohannánk a lejtőn. Valaki így gúnyoskodik: a türelem és megbocsátás a hülyék találmánya. Ha vad ösztöneink le is tepernek, de legalább elvileg elismernők: nemesebb legyőzni magunkat, mint gyűlölködni és bosszút állni. Nem tetszik, ha tyúkszemünkre lépnek s fintorgunk mezítlábas mesterünk szavaira: boldogok a szelidek.

A lovasszobor a szellem és anyag, az erő és fölötté uralkodás egyensúlya. A baroméró vitális energiaforrás az értelem gyeplőjébe fogva. Ép testben ép lélek: csillogja a sportolók mellén a medália. Állítólag föllendülőben a trappista rend. Gyakorlati világunknak szüksége van elmélkedésre is. A kontempláció nem jelenti a civilizáció elutasítását. Olyan tudattal kell élnünk, hogy a hajunk szála is Isten kezében van, de mintha minden a kezünk ügyködésétől függne.

Fanyar apokrif legenda

Mikor Jézus befejezte a nyolc boldogságot, elcsendesedett a hangja s hogy a távolállók ne hallhassák, így figyelmeztette tanítványait: ezt be ne írjátok az evangéliumba, csak szájról-szájra adjátok tovább, mikor megkülönböztetésül kiemelték valakit a sorból s az egyházi ranglistán minél magasabbra jut, akkor lelkesítétek így: de legboldogabbak azok, akik színes övet hordhatnak s méltóságos és exellenciás urannak hivattatnak. Elvették már itt a földön jutalmukat.

Mindenesetre léteznek groteszk boldogok, akik egy lilaszín birtokában, különleges kis sapkával a fejük búbján, bejegyezve a vaskos rangkönyv címtárába úgy érzik, hogy a kilencedik boldogság birtokosai. Pedig a sorban az Első megmosta a tanítványok lábát s Teste mását, a kenyeret megsemmisítendő széttörte és megette. Szimbólumául a holnap kereszthalálnak s hozzátéve: ezt utánozzátok az emlékemre.

Szakajtó szilva

A gyerek lelkenedve tetézte meg a szakajtót szilvával s görnyedve cipelte a kertből a konyhába. Vigyorgó képpel kedveskedve az asztalra tette. Am egy csomó megbújt hangya szétszaladt alóla az abroszon. A nagymama csak a bogarakat látta s rikácsolt. Az unokája elpityeredett, mert jószándéka ilyen rosszra fordult. A halom gyümölcs pedig kirepült az ablakon.

Mekkora szerencsétlenség, hogy csak a saját nézőpontunkból értékeljük a történéseket. Noha a természet is két szemmel ajándékozott meg, hogy ne csak síkban lássunk, hanem tériesen. A bölcs nemcsak a maga esze szerint ítél, hanem a másik halandó oldalába is behelyezkedik. Nemcsak a hangyák nyüzsgönek a szembogarában, hanem behajlong az örömet okozni akaró szilvaszedő jószándéka is. Két jóakarattal találkozása sokszor villámmá sül ki. Halálra sebezhetünk ártatlant, aki igazabban járt el nálunknál.

ZOO

A római állatkert látogatóinak száma egyre gyérül. Az illetékesek értetlenül keresik az okait.

Régen a tigrislátvány valami mesés és kalandos keverékét jelentette. Borzongott bennünk a veszedelem lehetősége: jaj! ha az oroszán átugorná az elválasztó árkot s felénk közeledne. Szorongva hallgattuk vezetőnk biztatását: ilyenkor az a fontos, hogy el ne ragadjon a pánik. Maradjunk csak mozdulatlanul, mint a szobrok. A vadállat csak azt tépi szét, aki menekül. Három ugrással nyomába ér: egy ütés a hátgerincére s végez vele. Ellenben, aki úgy marad mint Rousseau képén a beđuin, halottnak tetve magát, aki vasidegekkel engedi magát szolgálatni, akkor a sörényes rém tovább áll. Meg azért se kell idegeskednünk — nyugtatott tovább a nagybácsink — mert mindig akadna egy egy idióta, aki majd menekülni próbálna s az miatt mi megmenekülünk, mi az okosak, akik a földre terültünk. Persze az állatok királya még sohase ugrotta át a védőgátat, de mi mégis torkunkban dobogó szívvel bármészakodtunk, hogy hátha, a vadállat végül is csak vadállat marad. Játsszani a veszéllyel, a kockázat bizsergett idegeinkben.

A dokumentumfilmek azonban túl közel hozták Indiát. Az afrikai utazók és vadászok elbeszélései, különleges puskaí azt az érzést erősítik bennünk, hogy nem mi vagyunk az üldözöttek, hanem a szavanna lakói vannak az embernek kiszolgáltatva. Még az állatok királya is a teremtés koronájának. Meg aztán sajnáljuk is a ketreche zárt, búsongó négy lábúakat.

A szabadság elsőrendű javaink közé tartozik. Ez a különös vonzódásunk után egyre nő, elszenvedve a különféle diktátorok borzalmait s látva, hogy ma mégis mind több az emberek száma, akik újból belegabalyodnak valamiféle kalitkába. Miért van, hogy a rájuk gondolás, ha ugyan valaha is eszünkbe jut, közönyösen hagy. Ellenben, ha egy vadmacskát látunk beketreceztve, vagy gorillát lakat alatt, fintorgatunk és csak azért se látogatjuk a Zoot.

A ferde torony

Aki egyszer időzhetett a pisai Campo dei Miracoli-n, a mesék varázsával őrzi az emléket. Három millió turista érkezik ide évenként repülőn, vonaton vagy autóbusszon. A fehérmárvány katedrális a keresztelőkápolnával és a ferde torony a vöröscserepes háztető gyöngye. 15 perc jut a csodálkozásra, 20 perc a levelezőlapok válogatására. 500 lirát fizet félmillió kíváncsi; milyen a 293 körlepcső okozta hányinger. Lenéznek az 55 méter magasból, ahonnan Galilei tollat és ólmodobott a nehézségi erő bemutatására.

Persze azt csak kevesen tudják, hogy hullámlékh mögött vastamasztó szerkezetek rejtőznek. Elsősegélyül, ha a falak repedezni kezdenének. Állítólag egy esős szélvihar is előidézhetné a kerek, csipkeszerű csőtorony összeomlását.

Sár, homok, agyag, kavics hordalék- rétegekre épült a dóm (1063), 110 évvel később kezdtek a torony alapozásához. Már 2 év múlva hajlani kezdett. A 700 év alatt 2,40 métert süllyedt a tenger szintje alá. Évenként egy millimétert dől. Napjainkban állandó a rettegés miatta.

1951-ben az olasz kormány bizottságnak adta ki a megszilárdítás módjait. Sok nemzet nevezett be a versenytárgyalásba. A vitákon túl nem jutottak. 1965-ben újabb nemzetközi pályázat a környékén, melyek meggyorsították a hajlást. Közben egy japán terv győzött, mely sziklavá merevítene a kavicstörmeléket. De féltékenység és különféle érdekek miatt nem történik semmi.

A pisaiak dudolnak egy éneket: «a pisai torony dől, dől, de soha el nem dől». Egy napon azonban mégis összeomlik. Majd összehívják a kivizsgáló bizottságot, de sohasem állapítják majd meg: ki volt a felelős.

Saját ferdeségeink is olykor már teteszenek, makacsul kitartunk mellettük s nincs már erőnk helyrebillenteni azokat. Majd holnap, majd holnap, mint mindig holnap reggel kezdem a soványító kúrát. Áll-e, bukik-e, sokszor élet-halál kérdése fullad bele közönyömbé.

PROKOP PÉTER

A szerencse záloga?

Pál apostol ugyan már 1900 évvel ezelőtt papírra vetette, hogy «...jön idő, amikor az egészséges tanítást nem hallgatják szívesen az emberek, ...nem hallgatják meg az igazságot, de a meséket elfogadják.» (2 Tim. 4, 4); — de hát melyik ember merít szívesen más bölcsességéből, különösen, ha ez a bölcsesség Isten szájából származik? Így van az azután, hogy ez a szentpáli tanítás mindig újra és újra beigazolódik, amikor az egyes korokban megfogytokozik a hit. A hit az igaz Istenben. A szabadság és önállóság nevében. De csodák csodája, már egészen rövid idő elmúltával meglepetéssel tapasztalja az ember, hogy az Istennel szemben kivívott szabadság és önállóság elérése után meglepedtség helyett félelem és bizonytalanság érzése vesz erőt rajta. Mihez kezdjen, hogy segítsen magán — merdi. S mivel minden ember természeténél fogva vallásos lény, valami pótléket keres magának az elveszett istenhit helyébe, egy pótléket, amelyben bízhatik és megkapaszkodhatik, amely előmozdítja szerencsését és boldogulását az életben.

Így jutott el korunk embere is (viszsa) a talizmánokba vetett (babonás) hithez. Lassan egész járvánnyá válik. A legtöbb autó (első vagy hátsó) ablakában ott ficáncolnak a különböző játékbabák, medvebocskok és műanyag kéményseprők. Sok autó hűtőjén szerencsepatkó, vagy belül, a kapcsolótáblán számos amulett jelzi, hogy az úrvezető keményen hisz abban, hogy mindez biztosan megvédi őt balesettől, motorhibától — és a rendőrségtől. Egyesek számára ez talán csak komolytalan játékok, mások viszont hisznek ezek «varázserejében», és — nélkülük a világ minden kincséért sem indulnának útnak.

Vagy itt vannak a nagyvárosi ékszerkirakatok! Micsoda tömege tárul az ember szeme elé a különböző amuletteknek és varázserejű műtűrkéknek! Mennyi mindenre is van szüksége a mai modern embernek (aki felvilágosultnak és műveltnak tartja magát!), hogy a léteért folyó küzdelemben megállja a helyét és védelmet biztosíthasson magának «gonosz hatalmak» támadásaival szemben! — Elképzelhető ma egy ékszerkirakat például a 12 állatövi csillagkép aranyba-ezüstbe öntött érmei, vagy jelvényei nélkül?

Ázsia és Afrika garmadával szállítja az európai kultúremlernek a keleti isten- és démonfigurákat, különböző nagyságban, nyakban hordható amulettől kezdve egészen íróasztali levélnehezékiig. Elefántcsontból, vagy más anyagból faragott Buddha-, meg elefánt-

szobrocskák (mert szerencsét hoznak) ma már megtalálhatók a legtöbb egyenjogúsított hölgy kiegészítékéjében mélyén. Mások viszont egy bizonyos aranyozott, vagy ezüstözött karperecre esküsznek, amik varázserejüknél fogva fájdalmat csillapítanak és minden rosszat jóra változtatnak.

Majd minden képes magazinban találunk reklámhirdetést ilyen, vagy ehhez hasonló «szerencsét hozó» talizmánokról. Egy élelmes duisburgi vállalkozó már évek óta dicshimnusz zengve reklámozza a «tűz kövének» nevezett amulettet. Állítólag ma már 143 ezer ember hordozza a nyakában. Szerencsét, boldogságot és biztonságot (!) ígér viselőinek. S ennek bizonyítására az egyik lapban megszólaltatja az ismert jugoszláv slágerénekesnőt, Dunja Rajtert: «A tűz köve számomra a szerencse és biztonság forrása!» Mert, ha egy befutott sztár mondja, az emberek hamarabb elhiszik. A valóság azonban az, hogy a «tűz köve» csak a vállalkozó számára hoz szerencsét: könnyen és jól megél, sőt meggazdagszik az emberek nevetséges hiszékenységből és butaságából.

A jelek szerint tehát az amulettek és talizmánok a mai emberi élet velejárói. Hivatásuk, hogy mágikus erejüknél fogva (?) szerencsét hozzanak és védelmet biztosítsanak a stressz és egyéb nyomorúság terhe alatt roskadozó kortársaknak. Lehetne ezen változtatnunk? Ennek jelenleg kevés a valószínűsége. Mert az ember lelke mélyén, annak egy rejtett zugában ugyanis megmarad mindig gyermeknek. Gyermeknek, a gyermek minden bizonytalanságával és félelmével, a gyermek soha meg nem valósluló légváraival és álmaival.

Ha pedig ez igaz, márpedig igaz, akkor a keresztény embernek van igaza, amikor az Atya kezébe helyezi le sorsát és életét.

Ha hinni lehetne a talizmánok és amulettek gyártóinak és terjesztőinek, nem szabadna, hogy baj, baleset s betegség legyen a világon. A kórházak és orvosi rendelők azonban mást bizonyítanak. Nem szabadna senkinek sem meghalnia: a novemberi temetők azonban egészen más realitásról beszélnek.

A keresztény embert is eléri a baj, baleset és betegség, — s a halál sem tesz vele kivételt. De a keresztény ember félelem nélkül néz szembe az emberi élet minden bizonytalanságával és viszontagságával, sőt még a halállal is, mert Isten, az Atya kezébe tette le életét. Így biztonságban tudja sorsát és életét — amulettek és talizmánok nélkül is.

MEGYESI ANDRÁS

A Mindszenty-Alapítvány

Az «Emlékirataim» 494. oldalán írja Mindszenty József bíboros - primás: «Külföldre érkezésem után jötevők segítségével alapítottam egy ún. Kardinal Mindszenty-Stiftung-ot azzal a célkitűzéssel, hogy bevételeit magyar egyházi és nemzeti célokra fordítsa. Magam is ennek az alapítványnak adtam át az «Emlékirataim» jövedelméből származó összegeket, hogy azok is az alapítványi szabályzat értelmében közcélokat szolgáljanak».

A Mindszenty-Alapítvány a Liechtensteini Hercegség területén, Vaduzban alakult meg 1972-ben s azóta is ott van állandóan a székhelye. Postai címe:

Kardinal Mindszenty-Stiftung
c/o Dr. Gregor Steger Rechtsanwalt
Herrengasse 6.
9490 Vaduz, FL
Fürstentum Liechtenstein.

A Bíboros általános örökösévé a Mindszenty-Alapítványt tette. Anyagiilag az örökség nem nagy, de különös és jelentős értéket képviselnek a hátrahagyott kéziratok és emléktárgyak a vértanú primáshoz fűződő kapcsolatuk miatt. A megindult hagyatéki eljárás folytán a bíboros-primás kéziratjai, irattára, könyvei az emléktárgyakkal együtt ideiglenesen átkerülnek a Mindszenty-Alapítvány székhelyére, Vaduzba. Az alapítványi tanács erre vonatkozó határozatát azután hozta, hogy a vaduzi községi tanács Hilmar Ospelt polgármester nagylelkű javaslatára eszményi bérért rendelkezésre bocsátotta egyik nagyobb házát a templom mellett a Mindszenty-emlékszoba és a boldogult primás archivumának befogadására.

A jelenlegi tagok valamennyien a Bíboros akaratából foglalnak helyet az alapítványi tanácsban. Az 1975. június 9-én tartott alapítványi tanácsülés elnökévé választotta Dr. Batthyány Iván grófot, aki ezt a tisztséget az alapító bíboros-elnök felkérésére kezdettől fogva és állandóan már eddig is betöltötte.

Az alapítványi szabályzat szerint a Mindszenty-Alapítványnak feladatkörébe tartozik:

1. a bíboros emlékiratainak és egész szellemi hagyatékának gondozása;
2. a kiadványokból származó jövedelmek és esetleges adományok átvétele, megőrzése és jövedelmeztetése;
3. az Alapítvány vagyonának jövedelméből a magyar egyházi és nemzeti intézményeket támogatni, amelyek a bíboros végrendeletében megállapított és megjelölt szelvényekben tevékenykednek.

Magyar püspöksírok Ausztriában (II)

Migazzi Kristóf Antal bíboros

Felsőeőri Pyrker László

váci püspök 1714-ben született a délti-rioli Trientben. Tanulmányait Rómában végezte. Althann Károly váci püspök koadjutora, majd utóda lett 1756-ban. Egy évig volt a váci egyházmegye püspöke és székhelyén nagy buzgalommal végezte a lelkipásztorkodás és építkezés munkáját, amikor Mária Terézia a bécsi érsekségre kinevezte. Forgách és Esterházy püspökelődei után 1761-ben a váci püspökség örökös adminisztrátora lett és 25 évig tartó kormányzása nagy áldás volt az egyházmegyére. Két püspöksége között kitartó hűséggel osztotta meg szeretetét és lelkipásztori gondoskodását: a telet Bécsben töltötte, nyáron Vácon lakott. Több püspöki körlevelét — bécsi papjai számára is — a Migazzi család aranyosmaróti (Nyitra megye) birtokáról keltezte. Püspöki jövedelme legnagyobb részét templomok építésére, iskolák állítására és a szűkölködők megsegítésére fordította. Vác városa mai alakját egészében, a középületeknek pedig jórészt neki köszönheti. Így az országos fegyintézet szintén a püspöktől építettett egykori Theresianum kat. fiúnevelő épületében van elhelyezve.

Nagymányai Koller Ignác veszprémi püspök

1725 október 2-án született Bécsben, ahova a család Tirolból költözött. Apja udvari tanácsosként megkapja a felvidéki Nagymánya birtokát s feleségül veszi a hétszemélyes tábla elnökének, aranyosmaróti Paluska Györgynek leányát. A család két fia közül Ignác papnak készül s Esterházy Imre hercegprímás veszi föl a nagyszombati papnevelőbe. Tanulmányai után Padányi Biró Márton veszprémi püspök szenteli pappá 1745 okt. 2-án a bécsi orsolyanővérek templomában. Esztergomi kanonok, várprépost, majd prelátus lesz, 1760-ban pedig utódlási joggal veszprémi segédpüspök. Két év múlva a hatalmas kiterjedésű egyházmegye főpásztora. Szent életével és példás kötelességtudásával mintája a német vérből származó, de teljesen magyarrá lett egyházfőknek. A tudás, éltszentség és papi szolidaritás erényeinek szorgalmazója volt s a magyar történelmi hagyományok odaadó tisztelője. Szent István nejének, Gizellának boldoggáavatásán másokkal együtt ő is sokat fáradozott és csak halála akadályozta meg abban, hogy — Mária Terézia királynő hozzájárulásával — a passauai Gizella-ereklék a magyar királynék városába, Veszprémbe nem kerültek. Építészelmének gyümölcsei a püspöki székház, ferences kolostor és a papnevelőintézet ma is álló nagyszerű épületei.

A betegségére gyógyulást kereső főpásztor Bécsben halt meg 1773 ápr. 4-én. A Szent István-dóm kriptájába temet-

A kiváló főpásztort és közéleti nagyságot Mária Terézia is annyira kedvelte, hogy Vácon őt meg is látogatta. (Ennek emléke az ún. kőkapu, diadalív.) A bíboros rendezte meg az 1782-i pápai látogatást (márc. 22-ápr. 22), amely voltaképpen VII. Pius megsértésével, a meggondolatlan uralkodó makacssága miatt eredménytelen maradt ugyan, de Migazzival együtt a magyar és belga püspökök erős ellenállást fejtve ki, igazolták egyházhűségüket. Érdekes anekdóta fűződik a pápai látogatás előkészületeihez. Migazzi megkérdezte a császárt, hogy meghúzzanak-e minden harangot? Mire II. József azt felelte: «Warum denn nicht? Die Glocken sind ja Ihre Artillerie!»

A bíboros 1786-ban, II. József sürgetésére lemondott váci javadalmáról és visszavonulva Bécsbe, eréllyel, de nagy türelemmel vívta küzdelmét a kalapos király törvénytelen és romboló rendeletei ellen. 89 éves korában halt meg Bécsben; koporsóját a dómalatti kriptában helyezték el, szívét azonban — végső rendelkezése értelmében — az aranyosmaróti családi sírboltba vitték.

ték. A gyászszertartást nagy ünnepélyességgel május 24-én Somogyi Dániel pannonhalmi főapát végezte.

A trencsénmegyei Alsólelóc és Jezer-nice területén élő tekintélyes *Tarnóczy-család* egyik ága a 18. sz. végén Tirolba költözött és Schwaz városában telepedett le. Itt született 1806 október 24-én *Miksa József*, akinek atyja annak idején II. József császár nővérének, Mária Erzsébetnek titkáraként került el hazánkba. Innsbruckban és a salzburgi szemináriumban végzett tanulmányait a bécsi egyetem doktorátusával egészítette ki. 1844-ben dómkanonok, a tiroli tart. gyűlésen főpásztor képviselője s az ötvenes évek egyházpolitikai tárgyalásainak fontos szereplője. 1850 okt. 24-én, 44 éves korában lett Salzburg 79. érseke, amely ranghoz a Germánia primása és a Szentszék született követének méltósága is tartozott. 26 éves kormányzását tevékeny lelkipásztori érzék és karitatív segítőkészség jellemezte. A magyarul alig értő későbbi Bíboros a példája annak, hogyan emelkedhet valaki tudással országoshírű méltóság rangjára és hűen őrzött magyar nevével mint igazolhatja származását.

1876 ápr. 4-én halt meg és a salzburgi dóm legutóbbi újjáépítésekor létesített új püspökkriptában helyezték el végső nyugalomra.

Kevés magyarszármazású főpap neve vált oly ismertté a monarchiában kiváló tulajdonságai és ragyogó karrierje miatt, mint *felsőeőri Pyrker László János* egri érseké és költőé (1772-1847). — A fejérmegyei Nagylángon született 1772-ben, ahol atyja jószágkormányzó volt. Tudományos ismereteit a székesfehérvári gimnáziumban és a pécsi akadémián szerezte. Nem kapott állami hivatalt, ezért Szicíliában akart állást vállalni, amikor Nápolyban megvátoztatta szándékát és egy veszélyes út után Bécsbe érkezett. Itt hirtelen ébredt hivatása tudatára. 1792-ben az alsóausztriai Lillienfeld cisztercita kolostorába lép, a St. Pölten-i szemináriumban végzi el teológiai tanulmányait, majd 1796-ban pappá szentelik.

A Máriacellbe vívó zarándokút, az ún. «heilige Strasse» mentén lévő eg. cisztercita plébánia, Tüornitz példás lelkipásztor lesz és a francia megszállás idején nyelvtudásával s bátor föllépésével sok bajtól menti meg a falu lakosságát. Plébános még, amikor az apátság perjele és anyagi ügyeinek intézője lesz, majd 1812-ben lillienfeldi apát. Gazdag és sokoldalú tapasztalatai, fáradhatatlan munkakedve és a szerzetesközösség bizalma ajánlják a legnehezebb időkben felelős szerepére. Hatéves működésére esik az apátság felvirágztatásának fényes korszaka. Jó emberismerettel kiváló munkatársakra tesz szert és az okszerű gazdálkodás és erdőművelés nemcsak anyagiakban hoz sikert. Kultúrtevékenységének gyümölcse lesz az apátsági könyvtár bővítése, az értékes képtár fejlesztése s a természetrajzi s technológiai szertár és múzeum felállítása is.

Sokat fáradozik Lillienfeld felemelkedéséért s a község halából egy magaslatot és egy alagutat nevez el róla. Kiemelkedő *költői műveket* alkot. Noha németül ír, eposzainak és drámái költeményeinek anyagát magyar események teszik és gondolatviláguk Vörösmarty, Arany romantikus-klasszikus költészetével rokon. Így nemcsak osztrák földön lesz híressé; költői tevékenysége az egész német irodalomban nevet szerez neki és német klasszikusnak számít. Jeles német epikus költeményeit Stuttgartban adják ki 3 kötetben, válogatott írásai Bécsben, 1958-ban jelennek meg.

Az udvarnál is ismert tekintélye és magyar származása révén lesz 1818-ban szepesi püspökké; itt nemesszívűsége és humanizmusa teszi működését emlékezetessé. I. Ferenc császár és király 1821-ben velencei pátriárkává nevezi ki. Hat évig kormányoz a lagunák városában, ahol nagy érdemeket szerez az intézményes szegénygondozás meg-

Emlékezés Nagy Sándor festőművészre

Negyedévszázaddal ezelőtt, 1950-ben halt meg Gödöllőn Nagy Sándor festőművész, a modern egyházművészet jelentős mestere, a reneszánsz-kor késői «Uomo universale»-ja. Festő, illusztrátor, iparművész, szőnyegtervező, író és művészetpedagógus volt, a szó legnevesebb, legmagasabb értelmében. Nyolcvanegy éves korában tért örök nyugovóra, mesterművek sorát hagyva az utókorra.

1869-ben született Németbányán, mélyen vallásos kiscsaládból. Művészi hajlamát követve, Budapesten Székely Bertalan és Lotz Károly vezetésével végezte művészeti tanulmányait, majd Münchenben Liezen-Mayer Sándor tanítványa lett. 1889-ben kapcsolatba lépett Rómában élő egyházi festőnkkel, Szoldatics Ferencsel, aki lehetővé tette számára, hogy lejusson Rómába és ott folytassa tanulmányait.

Rómában töltött szép és gondtalan éveinek emlékeit egész életén át szeretettel őrizte. Idős korában is arról írt és beszélt legszívesebben. Egy magániskolába járt esténként aktot rajzolni. Ott jöttek össze a minden nemzetbeli fiatal művésznövendékek, ápolva az igazi, baráti nemzetköziséget. Egyik lehelében erről így ír:

szervezésével. 1827-ben egri érsekké nevezik ki a pátriárkai cím megtartásával. Itt a dómépítkezést kezdi meg. Egyébként a művészetek és tudományok bőkezű pártfogója volt és például művészi érzékkel vásárolt a velencei festőiskola értékes műveiből. Nevéhez művészi alkotások és jótékony alapítványok fűződnek. Több akadémia, magyar és osztrák is, tagjának választotta; Bécsben korelnökként több ízben irányította az akadémiai választásokat. 190 képből álló értékes gyűjteményét a Magyar Nemzeti Múzeumnak adományozta s ezzel vetette meg az ottani képtár alapjait.

Élete utolsó éveiben sokszor betegeskedett. 1847 októberében Bécsben keresi föl a gyógyulás reményében. Szellemi frissességét mindvégig megőrizte. Elrendezési ügyeit. «Ist alles in Ordnung?» — voltak utolsó szavai. Dec. 2-án halt meg; dec. 5-én gyászmisét mondtak érte s még aznap — akarata szerint — Lilienfeldre szállították s a kolostortemető falához temették. Emlékét egy vörös márványlap szövege őrzi.

(Folytatjuk)

CSER-PALKOVITS ISTVÁN SJ

Volt egy idősebb kövér román, aki mindig redingót-ban járt az iskolába is. «Kutya oláh!» — «Kutya magyar!» — szóltunk egymáshoz és barátságosan ráztunk kezet. Szép idők voltak.

1891 januárjában egy délután éppen Szoldatics Ferencnél volt látogatóban Nagy Sándor, amikor megjelent bemutató látogatásra a Rómába érkezett Kriesch Aladár. A két fiatal festő ott ismerkedett meg egymással. Ismerkedésük barátsággá mélyült, majd később, amikor Nagy Sándor feleségül vette Kriesch testvérhúgát, Laurát, sógorsággá lett. Szoldatics-hoz mind a ketten fiúi szeretettel ragaszkodtak.

1892 nyaráig tartott a derűs római élet, akkor Nagy Sándor hazaköltözött Budapestre. Rövid itthonlétét követte párizsi tanulmányútja, mely után előbb Veszprémben, majd Gödöllőn telepedett le.

Gödöllő

1901-ben költözött a Nagy-házaspár és Kriesch Aladár Gödöllőre. Ott alapították meg közösen a gödöllői művésztelepet, mely a később hozzácsatlakozó művészek útján jelentős tényezőjévé lett a magyar művészeti életnek. Nem volt az szervezett egyesülés, csupán rokon-életszemléletű művészek találkozója, akik a hittel telt középkor szellemiségét élesztették újjá és hozták létre egy áhitattal telt, új nyelven megszólaló művészetet. Giotto korát, a Trecentot idézték fel, Cennino Cennini művészeti útmutatásait tanulmányozták. Régi technikát hívtak életre: gipsszel alapozott deszkalapon temperafestéssel festették ragyogó színű, üde egyszerűségű, szimbolikára hajló kompozíciókat. Hatottak rájuk az angol preraffaeliták is.

Nagy Sándor, mindezen törekvések előharcosa, felélesztette a 19. században lehanyagolt üvegfestészetet is. A Lipótmezei Elmegyógyintézet kápolnája számára készített nagyméretű üvegfestményein a régi nemes tradíciókat új formában szólaltatta meg és mutatott irányt a továbbfejlődésnek.

Gödöllőn állami támogatással szőnyegszövő telepet és szövőiskolát is létesített a Nagy-házaspár, Kriesch Aladár közreműködésével. Saját tervezésű, magyar népi díszítőműveket felhasználó szőnyeg-remekművek kerültek ki népes műhelyükből. Ugyanakkor gobelinkeket is tervezett a Mester, melyek szintén a telepen kerültek kivitelre.

Mindezek mellett az iparművészet

egyéb ágaiban is gazdag termést hozott a gödöllői telep, különösen a bőr és a fa művészi megmunkálása terén, minden anyagban gazdag díszítő képzelettel és magyar zamattal.

Elismerések, eredmények

Nagy Sándor munkásságát hazája és a külföld egész sor magas kitüntetéssel honorálta. Budapesten, Torinóban, Milanóban, Londonban stb. aranyéremmel tüntették ki, Budapesten pedig előbb az Iparművészeti Iskola, majd a Képzőművészeti Főiskola tanára lett. 1910-ben festette remek freskóit a budapesti Regnum Marianum-templomban, melyet a kommunista kormányzat lerombolt és helyére a Sztálin-szobrot állította, de a népharag a gyűlölt szobrot 1956-ban lerombolta. 1930-ban alkotta a budapesti új Szent János-kórház kápolnájának freskóit, majd 1938-tól 1941-ig főművét: a pesterzsébeti templom nagyszabású freskósorozatát.

Művei sorában jelentősek gondos technikájú rézkarcai és illusztrációi is, mely utóbbiakat együtt rajzolta feleségével, Kriesch Laurával (1879-1961). Ady-illusztrációi kiemelkedő remekművek.

Hit és művészet egybeforrott művészsünkben. Ezt hirdeti egyik írásában is: «A művészeti alkotás egy neme a vallásnak, gyökerük azonos: mély emberi érzelem.»

Nyugdíjas éveit Gödöllőn élte a Nagy-házaspár. Ott vészelték át a második világháborút is, egyedül maradván a megszűnt művésztelep színhelyén, öregén, félig elfeledve. Ott látogattam meg többször is az ősz Mestert és melegszívű feleségét. Olyankor felidéztek a múltat, különösen a művész-sógorral, Kriesch Aladárral közös emlékeket és mindkettejük atyai tanítómesteréhez, Szoldatics Ferenchez, «az utolsó nazarénus festő»-höz fűződő fiúi kapcsolatukat. Ideadta páratlanul nagy dokumentáris értékű, költői szépségű naplójegyzeteit is lemásolásra, melynek alapján megírtam a házaspár monográfiáját, de kiadására a kommunista uralom alatt már nem kerülhetett sor. A kézirat az 1956-os események folyamán megsemmisült.

Addig is, amíg a magyar művészet-történet méltóbb módon emlékezik majd meg Nagy Sándorról, őrizzék meg emlékét ezek a szerény sorok.

BÍRÓ BÉLA

Gyöngyszemek irodalmunkból

Virág Benedek:

BÉKESSÉG - ÓHAJTÁS

Szállj le felséges palotád egéből,
Béke! mennyeknek koronás leánya!
Szállj le s Európánk mezején jelenj meg
Már valahára!

A vadon Marsnak dühödött kezéből
Usd ki dárdáját; raboló vitézt
Pusztá honnyoknak telekére vissza-
Menni parancsold.

Szállj le! s vigasztald meg az árvaságot,
Béke, mennyeknek koronás leánya!
Haj! sok országok szava kér, jelenj meg
Már valahára.

Ily soká tartó viadal piaccán így
A szelid lelkek fene tigrisekké
Válnak, elszokván az igaz s az érző
Emberi szívtől.

A dühösséggel keresett dicsőség
Vesszen el, Múzsám szabadon kiáltja;
A borostyánág, ha verselik, undok
Címer előttem.

VIRÁG BENEDEK nevének hallatán nekem nem a versei, mint várható lenne, s nem is egyéb munkái jutnak eszembe, hanem maga a költő, szeretetreméltó egyénisége, életmódja, vagy talán mindenekelőtt azok a szépdíszű jelzők, melyekből kortársai s az utókor fontak nemhervadó koszorút neve köré. Ő volt a «magyar Horác», a «budai remete» s a «szent öreg», mindhárom nevezetet fölösen kiérdemelvén.

A «római lelkű Virág» (1755-1830) bizony csak jobbágy családból származott, a piaristáknál tanult s 21 éves korában belépett a pálosrendbe. A rend feloszlata után világi papként működött tovább, 13 éven keresztül Székesfehérváron tanított a jezsuitáktól elvett gimnáziumban, mint «a költészettan királyi professzora». 1795-ben költözött Budára, a Tabánba s ettől kezdve csak az irodalomnak élt. Versei országSZerte népszerűvé tették, kivívta kortársai elismerését s a fiatalok tiszteletét, Csokonai s méginkább Berzsenyi mesterének tekintette.

A «magyar Horác» a nagy latin költő példájára és modorában írta antik-mértékes verseit, tüzes ódáit, a hazafiságra, magas erkölcsiségre serkentő költeményeit. Csak a «magasztos», a fennkölt eszméket tartotta a poézisre méltóknak, a romantikus ellágyulást, az érzelmességet lenézte. Feljegyezték róla, hogy egy ízben Eötvössel s Kisfaludy Károlylyal (akkor már ő az új irodalom vezére!) sétálgatott a Duna-parton s amikor Kisfaludy elköszönt tőlük, Virág hosszasan utána nézve megszólalt: «Milyen szép magas ember ez a Kisfaludy, egész hérosz, mégis olyan lágy, szerelmes verseket ír».

Saját «poétai munkáin kívül Virág lefordította a teljes Horatiust: ódáit, szatíráit, leveleit, de fordított más latin auctorokat is.

1810 szept. 5-én a tabáni tűzvészben mindene elpusztult (400 ház hamvadt

el!), könyvei, kéziratati, így a «Magyar Századok» c. történelmi műve második részének összegyűjtött anyaga. Ettől kedve még nagyobb szegénységben élt, de segítséget, ápolást még öregségében sem fogadott el, így senkisémet volt mellette, mikor meghalt. Egy reggel «a padlón meghidegülve találták». Sírja fölé egy régi tanítványa, Reseta János emeltetett szép márványemléket.

(— Én még jártam a tabáni öreg temetőben, álltam a «szent öreg» vasrácsos körülvett sírjánál, mint nyolcadikos diáknak egyszer nekem kellett beszédet mondani az ugyancsak ottnyugvó másik hajdani költő, az Akadémia első «titoknoka», Döbrentei Gábor sírjánál (a mi iskolánk gondozta a sírt) s irigyeltem a «verböczystákat», mert nekik Virág Benedek sírja jutott. Később meg, mint budai lakos, Pestre-

menet sose mulasztottam el a villamosból a Szebeni Antal-térnél (régén s újabban ismét Szarvas-tér) pillantást vetni egy keskeny, ütött-kopott, egyemeletes sárga házra, amelyen márványtábla hirdette az egyik ablak fölött, hogy 1795-től haláláig ott lakott Virág Benedek. A második világháborúban teljesen elpusztult a ház, de a helytől nem messze néhány éve ott áll a szobra, Pátzay Pál alkotása.)

BÉKESSÉG-ÓHAJTÁS: semmire jellemezhetné igazabban a kedves, bölcs Virágot, mint éppen ez az emelhangú, ünnepélyesen hömpölygő óda, amelyből azonban indulat süvit, jelezvén, hogy a szelid budai remete valódi független szellem volt, aki ha kellett, feleltet szavát a hódítás, az embertelenség ellen. A vers 1801-ben íródott, Európára már Napoleon árnyéka borul! — Az igényesebb olvasó elgyönyörködhet a vers formai szépségein is, a szigorúan szerkesztett, «szoros kötésű» sapphói strófákban s a zárásul szolgáló kecskeadoniszai sorokban. Am ennél fontosabb, hogy e költeményre Kodály Zoltán 1953-ban (figyeljünk az évszámra!) vegyeskari művet komponált. Ő pedig mindig tudta: mit, mikor és miért ír! Kell-e mondanunk, mi volt a Rákosi-korban az ilyen sorok időszerűsége: «A szelid lelkek fene tigrisekké Válnak, elszokván az igaz s az érző Emberi szívtől», vagy a második versszak esengése: «a vadon Marsnak... raboló vitézt Pusztá honnyoknak telekére vissza-Menni parancsold». Az ilyen sorok teték s teszik aktuálissá e 150 éves költeményt.

SZAMOSI JÓZSEF

A szentek egyessége, küzdő és szenvedő egyház

Az örök boldogság nem valami külön, elvonatkoztatott világ, hanem a kinyilatkoztatás szerint földi életünk beteljesülése. A keresztény ember földi zárandokútja már a megkezdett öröklét. A mennyei boldogság végleges egyesülés Istennel és az üdvözültekkel az Örök Szeretetben. Résztétel a szentek egyességében, vagyis a győzedelmes Egyházhoz való tartozás, amely azonban szoros kapcsolatban áll a földön zárandokló, vagy küzdő Isten népével, és a tisztító tűzben szenvedő lelkekkel, mert az üdvözültek közbenjárnak a küzdő és szenvedő Egyház tagjaiért. De vajon mi, a küzdő Egyház tagjai, tehetünk-e valamit az elhunytakért? A legfontosabb, amit tehetünk az engesztelő szentmiseáldozat bemutatása és az imádság. Krisztus végtelen értékű keresztáldozatát ajánljuk fel engesztelésül az elhunytak lelki üdvösségéért. Oly

vigasztalóan és meggyőzően hangzanak a gyászmise prefációjának szavai: «Benne ragyogott fel a boldog feltámadás reménye, hogy akiket elszomorít a biztos halál tudata, azokat vigasztalja a jövő halhatatlanság ígérete. Mert híveid élete Urunk meg nem szűnik, csak átváltozik és amikor földi hajlékunk elmúlik, a mennyben örök haza vár.»

Sajnos, ma már egyre ritkábbá válik az a régi szép szokás, hogy az elhunyt koporsóját a rokonok, a jóbarátok és ismerősök viszik a szentmihálylován a sírhoz, ami olyan szépen fejezi ki a gyász, az együttérzés és szolidaritás érzelmeit.

A halottért való imádság ősrégi keresztény, sőt ószövetségi hagyomány, mivel jól tudjuk, hogy ha valaki a kegyelem állapotában hunyt is el, még

oly sok emberi gyarlósággal rendelkezik, hogy nem léphet rögtön Isten színe elé, hanem tisztulásra van szüksége. De vajon milyen sokáig tart ez? Erre se tudunk pontos választ adni. Mindenesetre a tisztulás tartama nem mérhető földi mértékkel. Bár megdöbbentő, amit erről a stigmatizált Konnersreuthi Neumann Teréz életrajzírója, egy Gerlich nevű megtért újságíró ír: Teréz egy pap lelkéért szenvedett, aki közvetlenül a reformáció előtt Arzberg utolsó plébánosa volt. És tényleg levéltári kutatások alapján megállapították, hogy hívták e város hitújítás előtti utolsó katolikus lelképásztorát. A stigmatizált szerint e pap tisztulásának ideje józansághánya és hanyag misézése miatt majdnem 400 év óta még mindig tart.

A tisztítóhely szenvedései a hívek fantáziáját mindig élénken foglalkoztatták és öröndetesen még ma is sokan imádkoznak a szenvedő lelkekért. A tisztítóhely létét a hitújítók tagadták. Edig a kinyilatkoztatás beszél róla. Így Makkabeusok 2. Könyve arról tudósít, miként mutattak be engesztelő áldozatokat az Ószövetségben az elesettekért, akik a feltámadást várták. Ezért az Egyház minden szentmiseáldozatban megemlékezik a holtakról és egy külön napot iktatott be a liturgikus naptárba Mindenszentek ünnepe után, Holottak napját, amikor különösen megemlékezünk róluk. Az Egyház e napon teljes búcsút engedélyez, amelyet az elhunytak javára ajánlhatunk fel, hogy hamarabb kiszabaduljanak a szenvedés helyéről, ami tulajdonképpen nem hely, hanem állapot. A legnagyobb szenvedést az jelenti, hogy Istent még nem láthatják, Vele véglegesen még nem egyesülhetnek. A tűz is azt a szenvedést jelképezi, amellyel az elhunytak vezekelnek vétkeikért. Bár az érzéki bűnökért, valószínűleg érzéki kínokkal kell elégtételt adni, amelyek egyes teológusok felfogása szerint az amputáltak ún. fantomfájdalmaihoz hasonlítanak, amelyeket hiányzó végtagjaikban éreznek, mert hiszen a tisztító tűzben szenvedő lelkek a feltámadásig testüktől elvannak választva. Azonban a legnagyobb fájdalom az Isten boldogító látásának hiányában áll, az abból való kizártság, ami a kárhozat lényege is. Csakhogy e szenvedéseket a tisztító tűzben enyhíti az a biztos remény, hogy a tisztulás befejeztével véglegesen eljutnak Isten boldogító látására, végtelen szeretetébe, amelyről Szt. Pál ezeket az ihletett szavakat írta az első korintusi levélben: «Szem nem látott, fül nem hallott, ember szívébe föl nem hatolt, amiket Isten készített azoknak, akik Őt szeretik.»

IKVAY LÁSZLÓ

Európai cserkészletünk felhívása

Kedves Magyar Családok!

Kedves Honfitársaink!

Magyar Cserkészletünk idén ünnepli Isten segítségével alapításának 65 éves, a nagyvilágban szétszórta magyarságunk fiatalágáért végzett munkájának 30 éves évfordulóját. Hazánkban történt betiltásunk után, az elmúlt harminc esztendő eredményeként az egész világon több száz csapatban, sok ezer magyarszármazású, nyelvünket beszélő cserkészfiú, cserkészleány, kiscserkész tartozik hozzánk. Európában, az európai cserkészkerület tíz országban, 21 csapattal, 1.400 fiatalal foglalkozik. Munkánk eredményeképpen Stockholmban, Brüsszelben, Párizsban, Zürichben, Bernben, Stuttgartban, Kölnben, Frankfurtban, Heidelbergben, Münchenben, Kastl bei Ambergben (magyar gimnázium), Grazban, Linzben, Bécsben zeng az ének, vidám cserkészgyűléseken, magyar nyelven tanulják meg fiataljaink népünk kultúrkincseinek értékeit, ismerik meg cserkész gyakorlati munkánk keretében az erdő, a hegyek világát. Nyári nagytáborainkban tíz ország magyar fiatalága találkozik egymással és az esti tábor tűz fényében szárnyra kelnek ajkukon őseink dalai. A déltiroli téli táborban, a karácsonyi szünetben, a sielés mellett, a kedves, vidám téli estéken Szt. Jakabfalván (Déltirol) 11 napig magyar szótól hangos a Pensio Jungmann, a magas hegyi sielőhely ...

Erre a vidám, magyar cserkészéletre szeretnénk most meghívni azokat a magyar származású fiatalokat, magyar családjaink gyermekeit, akik még nem csatlakoztak eddig hozzánk!

Kívánatra örömmel írjuk meg, hogy melyik országban, hol működik magyar csapat, hol lehet jelentkezni.

A magyar cserkészletnek ősi hagyományai vannak, — tagjai a tíz cserkészletörvény szellemében élnek és ma is, — Isten, haza és embertársaink szeretete cserkészletünk alapja.

Örölnénk, ha mindazok a családok, kiknek fiatal gyermekeik vannak — 6-tól - 19 éves korig — és magyarul értenek és beszélnek csatlakoznának hozzánk.

Azok számára, akik még nem beszélnek magyarul, de szeretnének megtanulni, az egyes csapatoknál kis, hétféle magyar iskolákat tartunk fenn, — vagy tartanak fenn az egyes magyar lelkészségek.

Szeretettel várva gyermekeiket a magyar cserkészcsapatokba,

honfitársi üdvözléssel

v. Kölley György cscst.

EURÓPAI KERULETI CSERKÉSZ TÉLITÁBOR DÉLTIROLBAN

A Magyar Cserkészszövetség európai kerülete örömmel hirdeti meg ezúton is, hagyományos, évek óta nagy közkedveltségnek örvendő Téli Táborát. Az idei téli tábor, mely a «Kárpát Téli Tábor» nevet viseli, 1975 dec. 26-tól 1976 jan. 6-ig tart, a nagyon szép fekvésű déltiroli St. Jakobban (Ahrntal völgye, Északolaszország) kerül megrendezésre. A cserkészek a Pensio Jungmann-ban nyernek elhelyezést (két nagy házban). Cserkészszülők számára a Pension Lindenhofban (Steinhaus) foglaltunk le 1-2-3 ágyas szép szobákat. (Pár száz méterre a siliféltől.) A sielés taponta a 2250 méteres Klausbergen történik, ahová silifélt szállít fel bennünket. Itt nagyszerűen kezelt sipályák és kis silifétek vannak. Si-

oktatásról — kezdők és haladók számára — külön sioktatóink gondoskodnak.

Tekintettel a nagy érdeklődésre és a korlátozott létszámra, az érdeklődők mielőbb lépjenek érintkezésbe a téli tábor parancsnokságával. Cím: Ungarischer Pfadfinderbund, 8 München 81, Oberföhringerstr. 40. Az USA-ból és Kanadából résztvenni óhajtok: Bócsay Zoltán Szöv. VK. VT. címen jelentkezzenek. (Bócsay Z. — 21131 West Wagar Cr. - Cleveland, Ohio 44116. USA.) Tel.: 216 - 331 - 1673.

Kívánatra mindenkinek pontos ismertetőt küld az európai cserkészkerület. — Jelentkezési határidő: 1975 november 20.

Mindszenty József

EMLÉKIRATAIM

Próbálom elmondani rózsafüzéremet. De a durva környezetből nem tudok kikapcsolódni és úgy érzem, hogy a sötétség hatalma vesz körül. A szomorú helyzethez illő szentírási szövegek és idézetek örvénylenek bennem:

«Megjöttek gyűlölőim, akik nálam erősebbek. Rámtámadtak az én gyászos napomon. Ez az éjszakai óra a sötétség hatalmáé. De hisz tudtam, hogy eljön az én órám.»

Eszembe jutottak a szavaim is, amelyeket búcsúzóul intéztem papjaimhoz: *Mindig és mindenütt* —mondottam nekik — *csak az történhetik velünk, amit az Úr rendel, vagy megenged. Tudtán*

Az Andrassy út 60-ban

Amikor a rendőrautók hosszú sora az Andrassy út 60 előtt lefékezett és megállt, kiszállítottak a kocsiból. Két sűrű rendőrkordon közt vezettek be a hirdeti épületbe... Az egész környéknek jóformán csak rab- és rendőrforgalma volt. Olyan félelmetesen megnőtt a lefogottak és a kínvallatás alá kerülők száma, hogy a szomszédos épületeket sorjában, egyiket a másik után, a hirdeti intézményhez kellett csatolni. Megannyi sóhajok hídja vezet egyik épületből a másikba. Ezeket úgy szállítják a szegény rabokat a tömlőcök mélyébe, mint annak idején a törökök vitték az elhurcolt magyarokat az eszéki hídon át az isztambuli Héttoronyba.

Az Andrassy út 60-nak is megvannak a maga vérszomjas basái. Köztük első helyen Péter Gábor altábornagy áll. Az egész terrorszervezet legfőbb vezetője és irányítója. Péter Gábort eddig természetesen nem ismertem, soha nem láttam. Most többször is lesz alkalmam találkozni vele. Gnómszerű alakjáról ismeretes. Fiatalon szabóságot tanult. Tudott halk hangú, jó társalgó lenni. Tudta színlelni a jóhiszeműséget és arra is képes volt, hogy «emberséges embernek» mutatkozzék. Tudott a cél érdekében teljesíteni olyan kéréseket, amelyeket más elvtársak rendszerint megtagadtak. A szabászat után pártiskolát járt, a mesterségben alapos kiképzést kapott s azután a kommunista arisztokráciának kiemelkedő alakja lett. Velem szemben is kipróbálta módszereit; előnyös, kedveskedő énjével mutatkozott be...

...Péter Gábornak itt volt hivatala az Andrassy út 60-ban, ahova most engem is bezállítottak. Éjszakánként szobájában hallgatta a gyötrött emberek

kívül még egyetlen hajszál sem esik le a fejünkről. Annyi más után a világ elveheti tőlünk ezt vagy amazt, de nem veheti el tőlünk Jézus Krisztusban való hitünket. Ki választ el minket Krisztustól? Sem élet, sem halál, sem egyéb teremtmény el nem szakíthat minket Isten szeretetétől... Az odavezető úton nem felejtjük el Tertullianusz szavait: Bizonyos vádlók vádja nekünk dicsőségünk...

(Így történt 1948 karácsony másnapján Mindszenty bíboros elhurcolása az esztergomi érseki palotából. Emlékíratának következő fejezete ezt a címet viseli: «Az Andrassy út 60-ban».

jajkiáltásait, nyögését és halálhörgését. Parancsára gumibottal kezelték vallo-másuk előtt a vádlottakat, veséiken, legérzékenyebb szerveiken ütlegelték őket, szeget vagy tűt vertek körmük alá, leégették a szemöldöküket cigarettával, kábító- és izgatószerrel tették idegroncokká őket, a szerencsétlenek alig alhattak, amíg végleg összetörve úgy vallottak, amint azt a politikai rendőrség szóról-szóra előírta nekik. A vérszag megtöltötte az egész épületet. Ebbe émelítően keveredett bele a vérszag közömbösítésére alkalmazott klórmész és karbon fanyar illata.

Nemcsak az Andrassy úton kínozták roncokká vagy halálra a magyar hazafiakat. Budapesten a katonapolitikai osztálynak több laktanyája és fogháza volt, ahol hasonló módon és eszközökkel kezelték az elhurcoltakat. A kínzóhelyeket a Vörös Hadsereg létesítette és helyezte üzembe; a magyar tanítványokat kommunista oroszok vezették be a kínvallatás modern és tudományos titkaiba, tőlük kapták a szakmai kiképzést...

...Az Andrassy út 60 belső életéről és az ott történekről annak, aki nem volt ott akár rab, akár vallató, a legkisebb fogalma sem lehet. Még beosztott rendőrök nagy része sem ismeri, a saját hatáskörén kívül, az egész gépezet működését, hogy később esetleg ne legyen módja elárulni a teljes valóságot. A néhány rabnak, aki valamilyen csodával határos módon onnan kikerül, lakatot tesznek az ajkára és pszichológiailag bénítják meg azzal, hogy bármiikor visszakerülhet a borzalmak helyére és akkor már egy életen keresztül néma marad...

...Ha valamelyik rab engedelmesen és megelégedésre vall, és azonfelül kémkedést is evállal, előfordul, hogy a további puhítás érdekében jó vendéglői ebédet is adnak neki.

Előkészületek a kihallgatáshoz

Engem mindenféle kitérés nélkül egyenesen vittek az Andrassy út 60-ba, két órai pihenőt sem hagytak, máris vittek levetkőztetésre és kihallgatásra. Egy földszinti fűtetlen, rideg, hodályszerű helyiségbe cipelték be, ahová népes gyülekezet csődült össze vetkőztetésemre. Elsőnek a rendőrnagy nyúlt hozzám, azután a sánta titkosrendőr. Lehúzták a reverendámat és gúnyosan nevetve alsóruháimat is. Bő, keleti jellegű, tarka-csíkos bohócöltönnyt húznak rám. Vajon ki az és hol van most, aki előttem viselte?... Hirtelen táncolni kezdenek körülöttem. Az őrnagy rámordít:

— Kutya! De rég vártuk ezt a boldog órát! Csakhogy ennyire vagyunk!

Hallgattam. Közben elvonultak emlékezetemben szenvedő elődeim, így a 16. században a később kivégzett rochesteri püspök és angol bíboros, Fisher János, VIII. Henriknek a börtönében; vagy a 19. századból idéztem VII. Piust, Napoleon foglyát és Ledochovszky lengyel érseket is... A 20. században nekem jutott Mária országában a bíborosi rabsors.

Elkobozzák nemcsak a reverendámat, a breviáriumot, a rózsafüzéremet, Kempis Tamás «Krisztus követését», a Mária-érmet és a skapulárét, de az órámat is, valamint a magammal hozott büntetőjogi kódexet, hogy ne olvashassam rájuk — becsületes védő hiányában — annak paragrafusait, amikor a perrendtartás szabályai ellen vétkeznek. Tisztában voltam azzal, hogy teljesen magamra fogok maradni a rendőri kihallgatások és a kirakatper idején, minden jogi védelem nélkül... Felszentelt pap számára a reverenda, ha nem is mindent, de sokat jelent: ebben a környezetben különösen sokat. Engem nem igen szoktak látni civilben, s a reverendától való megfosztás mély keserőséggel tölti el a lelkemet. A reverenda a pap testőre.

Felvezettek egy emeleti szobába. Körülbelül 4 x 5 méter nagyságú, sötét helyiség volt, udvarra néző ablakkal; ajtaja szűk, homályos folyosóra nyílt. Ágy helyett egy elnyűtt dívány volt benne. Cellám alacsony volt, s annak ellenére, hogy állandóan sokan voltunk benne, nem szellőztették... A szobában állandóan ott tanyázott a szobaparancsnok, egy ordas vén ember, ki már az 1919-es kommunizmus alatt is érdeme-

ket szerzett magának. Zalaegerszegen 1920 után internálótáborba került és most úgy látszik nekem, az egykori zalaegerszegi plébánosnak is vissza akar fizetni valamit. Párttanfolymot végzett. A szerencsétlen, félművelt ember velem szemben most egy tudós egyetemi tanár fölényes, oktató hangján próbált beszélni; kioktatott a materialista bölcsélet igazságairól... A többiek inkább sihederek voltak. Mocskos és nyegle volt volt a beszédjük. Nyilván felsőbb utasításra — hogy megalázzanak — jelenlétemben szinte versenyre keltek a trágárságban.

Fullasztó és szinte kibírhatatlan volt a levegő, amelyet állandóan öt ember fogyasztott a szellőzetlen helyiségben.

Az első éjszakai kihallgatás

11 óra lehetett, amikor értem jöttek. Átvezettek a szűk folyosón, egy vasalt ajtajú szobába, amelynek egyetlen ablaka, viszont két ajtaja is volt. A szoba közepén egy íróasztalnál Décsi Gyula rendőralezredes ült a főhelyen. Mellette öt másik kihallgató rendőrtiszt volt jelen, ezredestől főhadnagygig.

Megnéznek, érdeklődéssel mustrálják a ruhát rajtam, mosolyognak. Oldalt két gépelő elvtársnőt látok, előttük írógép, szájukban cigaretta. Szemmel láthatóan meghitt, tegeződő viszony van köztük. Az egyik nő a kihallgató tisztnek egyikét állandóan Jánoskámnak szólítja.

Décsi Gyula cigarettára gyújt és úgy kérdezi:

— Mi a neve?

Megmondom.

— Mikor és hol született?

Válaszolok.

— Mi a foglalkozása?

— Esztergomi érsek, Magyarország prímása vagyok.

— Mi volt azelőtt? Mikor és hogyan szakadt el a magyar néptől? Milyen lett a haza és a magyar nép ellensége?

— Katolikus pap vagyok — feleltem — és mint káplán működtem Felsőpatyon, ahol az első világháború alatt igyekeztem szolgálni az egyszerű népet. Utána hittanár lettem Zalaegerszegen, később pedig plébános. Akkor is mindig latba vettem befolyásomat a magyar népért. Annak érdekeit szolgáltam. Sem mint veszprémi püspök, sem mint esztergomi érsek és bíborosprímás, nem szakadtam el tőle. Lelkiismeretem szerint sohasem vétettem ellene.

Décsi: — Ha így volna, akkor most nem lenne itt.

— Ahhoz — válaszolom — hogy valami ide kerüljön, nincs szükség külö-

Ebben a légkörben számomra legelviselhetetlenebbnek tűnt a piszkos emberi ajkak beszédje. Időnként megszólítanak és trágár történeteket adnak elő. Egyikük azt magyarázza, hogy amikor még gyónt, áldozott és templomba járt, nem volt annyi pénze mint most, amikor a rendőrség szolgálatában van. Most bőven van pénze, nagyszerű szórakozásokra telik belőle — mondotta — majd részletezni kezdte bordélyházi élményeit és élvezeteit. Így viselkedett velem szemben a másik három siheder is. A beszédészünetek alatt odakünn síri csend honolt. Néha azonban távoli hangfoszlányok szüremkeztek be az ajtón — ezek a kínzókamrákból értek fel hozzánk.

nös okra. Az illető idekerül, ha a rendszernek nem tetszik.

Décsi: — Ön szembehelyezkedett a magyar nép felemelkedésével.

— A felemelkedést — mondom — én sohasem elleneztem, viszont nem látom megvalósulni még évek múltán sem. Most inkább azt panaszolnám, hogy amit hangosan hirdettek, azt a tények megcáfolták.

Décsi: — Az imperialistákkal keresett hazája ellen kapcsolatot. Magyarország belügyeibe való beavatkozásra és háborúra akarta rábírní őket.

— A rendszer — feleltem —, a rendszer maga kényszerített arra, hogy érintkezést keressek az Egyesült Államokkal. De erre csak azután került sor, miután előzőleg hiába sürgettem a magyar kormányt, hogy a megszálló hatalom túlkapásaival szemben védje meg az ország és a nép érdekeit.

Décsi: — Adatokat szolgáltatott az amerikai követségnek a Vörös Hadseregéről.

Ezt válaszolom: — Ez igaz. Például közöltem a szövetségesekkel, hogy Esztergom-Komárom vármegyében a Vörös Hadsereg részére kivetett pénzbeli és természetbeni járandóságot egy éven belül kétszer is behajtották. Az alispán fordult hozzám panaszával és én a háború által nyomorba döntött magyar nép érdekében arra kértem a Szövetséges Ellenőrző Bizottság amerikai tagját, hogy hasonló túlkapásokat akadályozzon meg. Magyarország megszállás alatt volt, az Egyesült Államok viszont egyike volt a megszálló hatalmaknak, képviselője ott ült a Szövetséges Ellenőrző Bizottságban. Amit én kértem, azt minden magyar állampolgár jogszerűen kérhette volna a SZEB bármelyik tagjától. Ezért neveltség és maguk állítása, hogy én az Egyesült Álla-

mokat hazám elleni háború megindítására akartam rábírní.

... Közben írták a jegyzőkönyvet, de nem az került bele, amit én mondtam. Az aláírásra elém adott szövegben mindazt, amit mondtam, meghamisították. Természetesen megtagadtam az aláírást.

Décsi: — Jegyezze meg, hogy itt nálunk a vádlottak nem azt vallják, amit ők akarnak, hanem amit mi akarunk. Intett a fejével az öröknek és kiadta az utasítást:

— Tanítsátok meg vallani!

Az őrnagy visz be a cellába. Lehetett úgy éjfél után 3 óra. Két ór az asztalt gyorsan elrángatja a szoba közepéről, utána az őrnagy megáll velem szemben és rámkiabált, hogy vetközzem. Nem vetkőzöm s nem is mozdulok. Int a legényeinek. Segítségükkel maga húzza le rólam a csíkos zubbonyt és nadrágot. Utána elhagyják a szobát. Hallom, hogy kinn a folyosón lázasan keresgélnek valamit.

Röviddel ezután belép a szobába egy magas, tagbaszakadt, bivaly-nyakú és vad-tekintetű politikai rendőrtiszt, aki csak annyit vet felém:

— Én partizán voltam...

Beszél ugyan magyarul, de az arca nem magyar. Gyűlöletét már régóta gyűjthette ellenem. Nézni sem jó romlott, gyűlölködő arcát. El is fordulok. A mozdulatából azt sejtem, hogy kissé eltávolodik tőlem. Egyszerre nekem fut és csizmával egész erejével belerúg födetlen gerincembe. Ő is, én is a szemközti falnak esünk. Többet akkor, úgy látszott, nem is tudott rúgni. Valami luciferi örömmel az arcán pihegve mondja:

— Életem legboldogabb pillanata volt ez...

Hogy a valóságot mondta, azt le tudtam olvasni kéjesen eltorzult arcáról.

Most újra az őrnagy jön be. Kiküldi a partizánt, gumibotot vesz elő. Legyűr vízszintesen és elkezd ütlegelni. Talpamon kezdi és mindig feljebb.

A gumibot suhogásaira a szomszéd szobából és a folyosó felől hallom a kóruszerű diadalmas kacajt. Nők és férfiak vegyesen vannak a közelemben s ha jól tudok a harsogó kacajból következtetni, úgy most sokkal többen vannak jelen, mint amennyien a kihallgató helyiségben voltak... Az őrnagy továbbra is egymás után méri rám az ütéseket. Bár kimerülten liheg, nem hagyja abba kínzásomat, hiszen nagy gyönyörűsége lehetett abban, hogy végre elérkezett az óra, amikor Magyarország hercegprímását levetkőztetve bozthatja...

(Folytatás a 10. oldalon)

A párizsi Misszió hirei

A nyári szabadság után nagy lendülettel indult meg az élet a párizsi Misszióban.

A Mikes Kelemen Kör és a Kulturális Bizottság rendezésében szept. 13-án irodalmi est volt *Mócsi Ferenc* Amerikában élő költő közreműködésével. Az emigrációban jól ismert és népszerű költő Fialtságunk otthon és az emigrációban címmel tartott előadást, majd verseiből olvasott fel. A műsor második felében *Mede Tibor* németországi színművész szavalataival és énekszámokkal szórakoztatta a hálás közönséget.

Szent István első királyunk ünnepét szept. 14-én, vasárnap tartottuk meg, az ünnepélyes szentmise után. *Fehér László* az Egyházközségi Tanács elnökének történelmi visszpillantást nyújtó bevezetője után *Bereczky Gyula* mérnök, toulousei honfitársunk beszélt. Az ünnepélyen közreműködött *Cseh Erzsébet*, ki középkori Szent Istvánról szóló dalokat énekelt *Pierre Gazin* orgonaművész kíséretével. Ezután *Fayköd Csilla* szavaltát hallgattuk országalapító királyunkról.

A Pax Romana katolikus egyetemi mozgalom előadásai igen népszerűek a párizsi magyar tanulóifjúság és értelmiség körében. A szeptemberi előadás témája a jólsikerült szentévi zárandoklat volt. Párizsból mintegy huszont zárandok utazott Rómába *Ruzsik atya*, franciaországi főlelkész vezetésével. Az

előadók: *Jankovich István* és *Fehér Tünde* beszámolójukban részletesen kitértek a zárandoklat fontosabb eseményeire, ismertette az ott elhangzott beszédeket is. Előadásukat számos fényképpel és olasz újság-kivágással élenkítették. — A római ünnepi műsorok sikeréhez mi, párizsi magyarok is hozzájárultunk a népszerű művészhez, *Pierre Gazin*, az Invalidusok Szt. Lajos templomának orgonaművésze és *Pósa Mária* énekesnő felléptével, akik a Szent Pál bazilikában, illetve a Lateráni Egyetem ünnepi gyűlésén adtak ízelítőt művészetükből.

Október elején ismét elkezdődtek a Misszióban az ifjúsági foglalkozások: a hétvégi magyar iskola, a hitoktatás és a cserkészlet. A nagy távolságok ellenére a szülők áldozatos erőfeszítései révén egyre több fiatal vesz részt a foglalkozásokon. *H. Bárdos Eszter* tanítónő, *Mária-Margit* kedvesnővér, valamint *Sásdy János* és *Toldalaghy Erzsébet* cserkészparancsnokok vezetésével.

Közel két éve annak, hogy a kápolna alatti alagsori helyiséget buffet-nek alakítottuk át, ahol *Hieró Istvánnak*, a Misszió plébánosának javaslatára minden vasárnap a szentmise után magyaros, meleg ételek és finom házi sütemények várják a távol lakó honfitársakat. Az ételek elkészítéséről *Jozefa* nővér vezetésével a magyar asszonyok felváltva gondoskodnak. A Misszió

ban elimádkozott zsoltárra emlékeztem: *«És ellenem vigadva összesereglettek és felettem megsokasodtak az ostorcsapások. Kicsúfoltak és csikorgatták felettem fogaimat... Uram, miért sokasodtak meg, akik gyötörve sanyargatnak engem? Sokan támadnak ellenem.»*

Miután magamhoz tértem, felöltöztek.

Tántorogva megyek vissza a vallásra.

Folytatják ott, ahol abbamaradt. Újra követelik, hogy írjam alá a jegyzőkönyvet. Megtagadom, s mondom, hogy ami itt előttem van, az nem az én valómásom.

Décsi erre dühödten kiadja a rendelkezést:

— Vissza velem!

A gumibotolás újra kezdődik.

Utána megint visszavisznek a kihallgató szobába. Décsi most ordítva követeli a jegyzőkönyv aláírását s amikor megtagadom, harmadszor vitet vissza a cellámba, «külön kezelésre».

Az őrnagy harmadszor gumibotol meg.

(Folytatjuk)

Mindszenty József

EMLÉKIRATAIM

(Folytatás a 9. oldalról)

Összeszorítom a fogaimat, de a hangot nem sikerül mindig visszatartani. Nyöszörgők fájdalmamban. Elég a testnek is a magáé, de mintha a lélek még jobban égne.

Egyszer aztán már nem tudom tovább számolni az ütéseket. Arra ébredek, hogy felocsolnak, azután érzem, hogy felemelnek és felültetnek a díványra.

Hogy mennyi ideig vertek és mennyi ideig maradtam eszméletlen, nem tudom megmondani... Kínzásom alatt emlékezni kellett a töménytelen szenvedésre, ami népünkre szakadt. Gondoltam a tömegesen megerőszkolt magyar lányok, apácák és édesanyák sorsára és lelkiállapotára. Bennük is hasonló világlátás mehetett végbe. A kommunizmus égisze alatt történt az is, ez is. És itt, az Andrássy út 60-ban, vágyva gondoltam a vértanúhalált halt Apor Vilmos győri püspök magasztos sorsára. Szerettem volna a helyében lenni.

Megkínzásom során a breviárium-

buffet-je, melyet nemrégiben újra kifestettünk és népművészeti tárgyakkal feldiszipítettünk közkedvelt találkozóhelye lett a párizsi magyaroknak.

Az egyházak közötti ökumenikus együttműködés szellemében *Hieró István* plébános az Egyházközségi Tanács küldöttségével együtt vett részt a párizsi református magyar egyház októberi havi ünnepélyes istentiszteletén, melynek keretében *Dr. Kulifay Imre* lelkész új presbitereket és női választmányi tagokat avatott. A szertartást követő szeretet-vendégségen *Mester László* egyetemi tanár, a református egyház gondnoka köszöntötte a Misszió képviselőit.

SZÖKE KLÁRA

ÚJVÁRY - «GRIFF» - VERLAG

Tel. 98 94 23

8 München 81, Titulerstr. 2.

Idén az alábbi könyveket jelenteti meg:

Rácz Vilmos:

«SZÚRÁS KIZÁRVA»

A Sydneyben élő ismert Színházi Magazin és sok más magyar lap főszerkesztőjének visszaemlékezései művészekről, írókról, politikusokról, és életéről. Mindenkinek ajánljuk, mert nemcsak történelem, hanem izgalmas, érdekes felelevenítése a közelmúltnak (240 old.)

Rendelje meg még ma!

Bibliofil példány a szerző dedikációjával 25.— USA dollár, kemény vászonkötésben 10.—, kartonkötésben 8.— \$.

Kutas Erzsébet:

«NEM ÁRNYAK ŐK»...

Ez az izgalmas regény a második világháború idején játszódik le Budapesten. Az emigráció köreiből nagy szenzációt kelt majd. A 240 oldalas könyv ára: fűzve 8.—, vászonkötésben 10.— USA \$,

Újváry Sándor

új vidám regénye:

OSZTRIGAMÉRGEZÉS, avagy ÁRTATLAN LEÁNY IS FÉRJHEZ MEHET

Az ismert író új regénye a napsütéses olasz földön játszódik le. Ára vászonkötésben 10.— USA \$.

MAGYAR BÁL MÜNCHENBEN

a Pannonia Club rendezésében 1976 jan. 10-én a Bayerischer Hof dísztermében lesz. Mindenkit szeretettel vár a rendezőség. Meghívó nem kötelező, de megküldjük azoknak, akik az elmúlt években a bálon résztvettek, vagy akik ezt külön kéri. Meghívót lehet rendelni és helyet foglalni a következő címen: Pannonia Club, 8 München 40, Nadistr. 133. Tel. (089) 351 84 61. Belépődíj: 10.—, 15.— és 20.— DM.

SEGÍTSETEK AZ ERDÉLYI ÁRVIZKÁROSULTAKON!

A Münchener Magyar Caritas eljuttatja pénzadományainkat Erdélybe. Ungarischer Caritasdienst e.V. 8 München 81, Oberföhringerstr. 40. — Postscheckamt München Konto Nr. 3426-800. Írjuk rá: Erdélynek!

Az Árpádház törzsökének utolsó virága (II)

A kolostort csak egyszer hagyta el 28 év alatt, betegség miatt. Az életrajza így mondja el: «A mi kolostorunk — írja Stigel Erzsébet, életírója — méltó kísérettel Badenba küldte őt. Ott sok ajándékban és nagy megtiszteltetésben részesítették a tartomány urai és a környező lakosság, akik az ő méltóságát és szegénységét jól ismerték. Mostohaanyja is meghívta őt Badenből Königsfeldenbe és megengedte neki, hogy összes kincseit, melyeket atyja mindenünnen összehordott, megtekinthesse, de

Az életszentség tövises útján

Az igazi életszentség megköveteli az isteni és erkölcsi erények hősiesség gyakorlását, nemkülönben az igazi, szívbeli alázatosságot. Az Erzsébet-legenda nem hagy semmi kétséget aziránt, hogy a magyar «Királynő» valóban nagy volt mind az alázat, mind a többi erények gyakorlásában. Azt olvassuk róla, hogy «nagy szegénységben élt és sokszor hiányt szenvedett földi dolgokban», ő, a Magyar Birodalom jogos trónörökös-nője. Ágnes özvegy királyné a Habsburg család egyik nőtagját, mint udvarmesternőt rendelte melléje. Ez «sokszor szigorú volt és keményen bánt vele — mondja a legenda —, úgyhogy mi semmi kételyt se táplálunk afelől, hogy a királyleány élete vértanúság volt azon szenvedések miatt, melyeket neki okoztak.» Türelme azonban épp oly nagy volt, mint alázata. Az egyik nővér, aki 23 éven keresztül gondozta, bevallotta, hogy ez idő alatt «sohase tett megjegyzést, bármily ételt adtak neki, akár egészséges volt, akár beteg; alázatában mindent jó néven vett.»

Nem nehéz megállapítani, hogy B. Erzsébet előtt a nagy Szt. Erzsébet és Szt. Margit példája lebegett életszentsége kialakításában. Ez legjobban kitűnik gazdag, bensőséges imaéletéből, mely valósággal csodálatra ragad bennünket, ha a legenda idevonatkozó adatait olvassuk. Istennel való állandó belső egyesülésének illusztrálására csak néhány példát hozunk fel.

Minden évben K a r á c s o n y ünnepén állva 1000 Avet mondott. Az év folyamán egyéb imák mellett 33.000 Ave Mariát imádkozott azon éveknek dicséretére, tiszteletére, melyeket a mi Urunk a földön eltöltött. Nagypénteken 400 véniát szokott végezni. A boldogságos Szűz Máriát minden ünnepén 1000 Ave Mariával köszöntötte és 1000 véniát végzett tiszteletére. Persze mindezt a ma embere nem érti meg. De Erzsébet korában javában virágzott a misztika s ennek egyik legkiválóbb

egyetlen fillér értékű ajándékot sem adott neki. Ez a ridegség nagyobb fájdalmat okozott neki, mint az elválás hazájától.» Némi kárpótlást nyújtott neki az a fogadtatás, melyben Zürichben és Einsiedelnben része volt. Mindenki látni kívánta őt, «mivel jól tudták és ismert volt előttük, hogy a legméltóságosabb személy volt, aki akkoriban élt, s hogy mind a négy őse után királynő volt; életszentségének és erényes életének híre pedig az egész országban visszhangzott.»

képviselője, Suso Henrik domonkos-rendi szerzetes, szoros kapcsolatot tartott fenn a Töss-i kolostorral s egyes adatok szerint B. Erzsébetnek is lelki-vezetője volt.

Mikor ez adatokat olvassuk, a Szent Margit legenda jut eszünkbe, azon árpádházi szent Margitét, akinek szent életét ekkor már Szent Domonkos leányai mindenütt ismerték, példaképként tisztelték és követni iparkodtak. A legbuzgóbbak élén Erzsébet állt s hősi lélekkel sietett a szent rokon nyomdokaiba lépni.

Bármily nagy volt Erzsébet alázatban, imaéletben, türelmességben, igazi kiválasztottságát, magas életszentségre elhivatottságát mégis leginkább a szenvedések sokaságában és azoknak szinte páratlanul türelmes elviselésében kell szemlélnünk. «Csak kevés olyan időpont volt, amikor Isten őt kívülről vagy belülről különleges szenvedés nélkül hagyta» — olvassuk a legendában. A betegsége oly sokféle és oly mérvű volt, amelyet közönséges ember életében alig olvashatunk. Különösen élete utolsó négy esztendejében halmozódtak a bajai: kezei, lábai megbénultak, teste elgennyesedett s nem volt képes egyik oldaláról a másikra átfordulni; a legendaíró megjegyzése szerint «egy egész esztendőt átkínlódott, úgyhogy soha egy jó órája nem volt.» S mindezt «a nagy és különféle bajt és betegséget oly megadóan viselte, hogy soha egyetlen türelmetlen szót se lehetett hallani ajkáról»... úgyhogy másoknak csodálatára és javulására szolgált.» Ebben a kinteljes állapotban gyakran így imádkozott: «Uram, magasztallak Téged, és hálát adok Neked a kegyelemért, hogy tagjaimban s egész testemben tehetetlen vagyok Miattad, úgy mint Te is tagjaidban és testedben tehetetlen akartál lenni.»

Szenvedései nagyságát legjobban jellemzik saját szavai: «Odáig jutottam, hogy az után kell kíváncznom, amitől

minden ember természeténél fogva retteg: ez a halál.» A halál végre megsabadította szenvedéseitől. Akkor 1338 május 6-ot írtak, amikor a magyar «Királynő» az örök dicsőségbe elhivatott. Stigel Erzsébet így írja le ezt a nagy napot:

«Amikor végül elérkezett az idő, hogy Isten őt e földi élet nyomorúságából magához vegye, azt kérte, hogy nyissák föl a betegágyánál lévő ablakot. Akkor kitekintett az égre s tele honvágygyal kiáltott Istenhez, mondván: «Uram, Istenem, Teremtőm, Udvözítőm s örök Boldogító! Tekints rám ma mérhetetlen irgalmaddal s fogadj be engem a Te örök országodba ennek a világnak nyomorúságából a Te méltó szenvedésed és keserves halálod érdemeiért. Légy irgalommal hozzám, hiszen úgy hagyom el ezt a világot, hogy mióta elhagytam atyám országát, nem emlékszem arra, hogy valaha is láttam volna valakit a vérrokonaim közül.»

Boldog Erzsébet tehát utolsó órájában is hazájára gondolt, atyja országát emlegetvén. Míg ő szüntelen engesztelte az eget Urát, hazája nagy hatalomra emelkedett, a «nemzetek királynője lett».

Megdicsőülés

Erzsébet testét először fakoporsóba téve a földbe helyezték. Amikor síremléke elkészült, a nővérek kőkoporsóba tették át a drága tetemet. S jóllehet 30 hétig vol a földben, mégis épnek találták, a nyitott koporsóból pedig édes illat áradt. A magyar címer által díszített síremlék a főoltár mellett kapott helyet. A reformáció idején megszűnt a kolostor s a síremléknek is enyészett lett a sorsa. Mária Terézia királynő hiába kerestette, már csak a fedőlapot találták meg, mely ma a Zürichi Múzeumban van.

Alig hunyta le szemét a magyar királyleány örök nyugalomra, Isten hamarosan megdicsőítette. Már a temetésére érkezett mostohaanyjának is megjelent, ezenkívül számos imameghallgatás és gyógyulás történt közbenjárására. Mindennek ellenére boldoggáavatás helyett, feledés lett a sorsa, aminek főoka a magyar történelem alakulásában, idegen dinasztiák fellépésében keresendő.

Szent István születésének 1000-ik jubileumi évében sóhajtva emlékszünk a dicső Árpádház első és utolsó szentjére, valamint a többi Árpádházi szentek galériájára, s szellemüket visszaidézve, könyörögve esdünk a Mindenhatóhoz közbenjárásukért.

VECSEY LAJOS

Vessenek véget a kulturális terrornak

– követelik a lengyel püspökök

Ez volt a lengyel főpásztorok őszi konferenciájának egyik témája. A másik a lengyel kommunista sajtó, rádió és televízió műsorát, szellemét bírálta és felszótította a katolikus szülőket, hogy gyermekeik védelmében éljenek a kritika jogával. Valahányszor vallásellenes cikkeket vagy rádió, televízió adást hallgatnak, írjanak a szerkesztőségnek és tiltakozzanak.

Mielőtt elindult volna Rómába a mintegy kétezer tagú nemzeti zárandoklat, a lengyel püspökök megtartották őszi konferenciájukat. Wisinszky bíboros elnökletével megvitatták az időszerű egyházpolitikai problémákat: a templom-építési állami engedélyek késleltetését, a katolikusok ellen alkalmazott hátrányos megkülönböztetéseket, az emberi jogok sorozatos megsértését és a rendszer visszaéléseit a keresztény és nemzeti értékekkel. Volt idő, amikor a rendszer abban bízott, ha kedvez a nemzeti érzésnek, megnyeri a lengyel nép szimpátiáját. Régi várakat, templomokat, kápolnákat, nemzeti műemlékeket restaurált, amit a nép szívesen vett. De amikor ezért a rendszer elismerését, elfogadását remélte, csalódott. És ezt úgy fejezi ki, hogy a tömegtájékoztató eszközökkel rombolja a nép nemzeti és keresztény értékeit. A püspöki kar közös pástorlevélben foglalt állást a rombolás ellen. Felszótította a varsói kormányzatot: vessen véget a kulturális terrornak. Szüntesse meg a tömegtájékoztató eszközök használati monopóliumát és tartsa tiszteletben a katolikus Egyház sajtószabadságát. Állítsa vissza a rádió műsorában a háború előtt annyira kedvelt betegeknek szóló katolikus adásokat.

A rendszer további kellemetlenkedésekkel válaszolt. A több mint kétezer zárandok repülővel indult Rómába. 20 különjárat szállította október elején a zárandokokat az Örök Városba. De a kommunista hatóságok egy 40 tagú népviseletbe öltözött, fiatalokból álló csoportot, akik a csensztochovai Fekete Madonnát vitték, másfél napig visszartartották a repülőtéren. Ugyanezt tették 11 pappal is. A papok azonban nem tágitottak. Leültek a repülőtéren és kijelentették, addig nem mennek el onnan, míg Rómába nem szállítják őket. Másfél nap után a kommunisták engedtek és a népviseletes csoporttal együtt a papok is Rómába repültek. Wisinszky bíboros és kísérete egy nappal korábban, vonattal érkezett a katolikus Egyház központjába. Néhány óra múltán a

lengyel bíboros-primás hosszabb kihallgatáson volt VI. Pál pápánál. A Szentatyá október 11-én fogadta a lengyel zárandokokat a Szent Péter bazilika mellett épült új aulában. Szokatlanul hosszan beszélt hozzájuk. Legalább kétszer annyi időt töltött a lengyelekkel, mint általában a nemzeti zárandokcsoportokkal szokott. A zárandokokban hangsúlyozottan a *Katolikus Lengyelország* képviselőit köszöntötte. Elismeréssel méltatta bátor hitvallásukat és arra kérte őket, hogy legyenek továbbra is bátrak a küzdelemben.

Wisinszky bíboros ugyanilyen hosszú beszéddel mutatta be a Szentatyának a zárandokokat, akik eljöttek, mondom, hogy az Egyház látható feje iránt kifejezzék a mindig hű Lengyelország — a Polonia semper fidelis — ragaszkodását. A lengyel katolikusokban nagy a bizalom Szent Péter utóda iránt — mondotta a bíboros és így folytatta — évezredek hagyományok fűzik őket Rómához. Ezek a hagyományok kifejezésre jutnak a lengyel kultúrában is, amely lényegében keresztény szellemű. *Örködnünk kell, mert kötelességünk megvédeni a saját hitünket, de gyermekeink, ifjúságunk, családaink hitét is, bármilyen körülmények közt éljenek is.* Amikor azokkal állunk szemben, akik gyűlölik az Istent, kézzel foghatólag érezzük Isten erejét, aki megszilárdítja hitünket. *Lengyelországban megtanultuk, miről ismerhetjük fel a különböző szellemeket és sok tapasztalatot szerezünk a küzdelemben, hogy méltó helyet biztosítsunk Istennek az országban. Ifjúságunk mind nagyobb számban ismeri fel az evangélium értékét és vállalja keresztény hivatását.* Ebben nagy segítségére van a Szűzanya, Édesanyánk és Királynőnk, az Egyház Édesanyja.

A Lateráni bazilikában Poletti bíboros, a Pápa római helynöke azzal fagadta a lengyeleket, hogy az egész világ csodálattal figyelje hitvallásukat. Wisinszky beszédében kiemelte, hogy 1966-ban, amikor a lengyel kereszténység ezer éves jubileumát ünnepelte, Varsó nem engedélyezte a tervbevett római zárandoklatot. A nyilatkozatokból világos, hogy a lengyel egyház vezetői változatlanul tovább folytatják eddigi politikájukat a kommunista kormányzattal szemben és nem jutott eszükbe köszönetet mondani az államnak a zárandoklat engedélyezéséért. Ennek a politikának lényege a következő: a lengyel püspöki kar élén Wisinszky bíborossal nem koldul. Nem könyörg

engedményekért. Nem hálálkodik, ha a rendszer itt-ott engedélyt ad új templom építésére, a lengyel püspöki kar követeli az Egyház jogát. Az Egyházat ugyanúgy megilletik a jogok, mint az egyes állampolgárokat. Wisinszky azt is hangoztatja és vele egyetértésben a többi püspök és a papok is, hogy a hatalom arra való, hogy az állam szolgálja vele a polgárokat. A hatalom nem lehet a jog forrása. A jog forrása az emberi méltóság és az államhatalom képviselőinek akkor is tiszteletben kell tartaniuk és meg kell védeniük az emberi méltóság jogait, ha magukat ateistáknak vallják. Ez a világos követelés határozza meg a lengyel egyház magatartását és ehhez a lengyel főpásztorok a jövőben is ragaszkodnak.

Ugyanakkor megalázó volt Ijjas József kalocsai érsek nyilatkozata a Vatikáni Rádióban: «Itt azonban emberi kötelességünk, hogy hálával és elismeréssel adózzunk mindazoknak, akik elősegítették a szentévi kegyelemben való részesedésünket. Elsőnek állami hatóságaink iránt kell kifejezni hálánkat, hogy lehetővé tették ennek a zárandoklatnak megvalósítását.» Helyes az ilyen magatartás, amikor az emberi jogok védelméről és tiszteletben tartásáról van szó, amit Budapest még Helsinki után sem hajlandó gyakorolni. Budapest ugyanis rengeteg akadályt gördített a magyar zárandoklat elé. Csak 340 személy vehetett részt a római zárandoklaton s azokat is az AVH szempontja szerint jelölték ki. Az utasokon a költségeknek kétszeresét vasalták be s mindennek fejében szétszórtan szállásolták el őket Rómában és a legprimitívebben.

FÁBIÁN KÁROLY

MEGJELENT A TELJES SZENTÍRÁS

(Ó- és Újszövetség) új magyar fordítása. A Biblia egész vászonkötésben, bibliapapíron, 1471 oldal terjedelemben, 6 térképmelléklettel készült.

Ára 45.— DM, illetve 290.— Schilling. Ismét kapható új Hozsanna ima- és énekeskönyv 8.— DM, illetve 56.— Sch. áron. Mindkét művet megbízásból otthoni rokonok részére is szállítjuk. Megrendelhető a vételár előzetes be- küldése mellett vagy utánvétellel:

Julius Dobrowolski, Salzburgerstr. 18.

BRD - 8225 Traunreut

a bécsi lelkeszségen is:

P. Radnai Tibor, Stephansplatz 5/3/2

A - Wien címén.

A Magyar Gimnázium jötevői

Az 1974-75-ös tanév folyamán elindított Stipendium alapra 1975 jún. 10-ig beérkezett pénzzadományok:

Konto-Nr. 25 39 30 Sparkasse Kastl

Ausztriai Magy. Szöv.	DM
Mindszenty Alap (Dr. Orosz M.-on keresztül), Ashburton	14,094.13
Dr. Baranyai István, Friedberg	400.—
Botor Gabriella, Edmonton, K.	21.60
Császár István, Edmonton, K.	21.60
Csegezy József, Bissingen	103.—
David Julio dr., Caracas, Ven.	397.—
Frankfurti Magy. Egyházközs. (Ambrus Sz.-n keresztül)	340.—
Faluvégi Péter és Zsófia, Edmonton, Kanada	33.—
özv. Gyékényessy Györgyné, Glendale, USA	493.—
Gutay László dr. W.Lafayette, USA	232.—
Groschl Ilona, Edmonton, Kan.	45.—
Jajczay Fred és Viktória, Edmonton, Kanada	55.—
Jakab István, Edmonton, K.	45.—
Kállay Tibor, Netra-Ringgau	600.—
Kabdebó János, Dillingen	120.—
Kállay Tibor, Königstein	100.—
Lipécz József dr., Nürnberg	500.—
Lebhaft István, Rennertshofen	200.—
† Mindszenty József kardinális, Wien, Ausztria	4,685.08
Mátray László vitéz, Waldshut	100.—
Medovarszky Ildikó és Károly, Edmonton, Kanada	22.50
Németh János, Wörth	100.—
Osskó Irnák dr., Velburg	1,500.—
Petrovic Ilona, Aschaffenburg	30.—
Pest Fülöp, Geiselbullach	50.—
Perthi Magyar Hírek, Perth Ausztrália	93.—
Persik Béla, San Francisco, USA	228.—
Rosta Miklós, Edmonton, K.	45.—
Stirling Gyula, Augsburg	500.—
Sechler Tibor dr., Baden, Svájc	460.—
Svájci Ker. Magy. Munkásszöv. (Dr. Sechler T.-on keresztül), Zürich, Svájc	460.—
Sillye József, Edmonton, K.	22.50
Szalay László dr., Frankfurt	100.—
Sztankay I. dr., Frankfurt	200.—
Szombath László, Fribourg, Sv.	300.—
Szabó Lajos dr., Aachen	1,000.—
Szojka Lóránd és Adrienne, St.Albert, Kanada	67.—
Szöts Pál, Edmonton, Kanada	55.—
Tóth Ferencné, Ludwigshafen	50.—
Ujvárosy István, Edmonton, K.	22.50
Ung. Adelsverband e. V., (Koncz E. 8.—, Gadly Z. 18, Vass T. 50.—, Hoffmann G. 23.—, Kállay T. 100.—, Zichy F. gr. 33.37)	
Várkonyi-Wallerstein dr., Saarbrücken	100.—
Virágh Zoltán dr., Washington	30.80
Várallay Steve, Edmonton, K.	55.—
Wahr Rudolf, Esslingen	200.—
Zyman Éva dr., Wien, Ausztria	498.—

A «Baukonto 1956», Nr. 25 37 24-re 1974 jún. 10. - 1975 jún. 10. között érkezett pénzzadományok:

Angyal Árpád, Baarlo, Hollandia	DM 25.—
Borhi Róza, New York, USA	12.10
Bene Gabriella, Boston, USA	12.53
Bánfai József, Ligist, Ausztria	25.—
Budi József, Bayreuth	20.—
Balla Bálint dr., Berlin	100.—
Baráth Borbála, Waiblingen	60.—
Balogh László, Brooklyn, USA	236.—
Boleman de Dezser Tibor, Genf	50.—
Both Alexander dr., Stuttgart	50.—
Bodrik Lajos, Gütersloh	100.—
Csapó Ferenc, Essen	30.—
Csáky Alexander gr., München	100.—
Csepinszky Ottó, Stuttgart	60.—
Csider Károly, Montreal, K.	55.50
Csutorás Ladislás és Camilla, W. Orange, USA	34.—
Deák Bertalané, Weston, USA	24.20
Diószeghy Tibor, Neuss/Rh.	20.—
Derer Leo és Jolán, Neu-Isenburg	160.—
Dudás Sándor, Stuttgart	120.—
Dobos Vilmos, Ann Arbor, USA	39.—
Darnóy Pál, München	200.—
Darabos Mihály, Eislingen	15.—
Erős Zsuzsa, South Gate, USA	39.57
Engel Adalbert, Göppingen	100.—
Erdey Sándor, München	1,000.—
Fülöp Károly és Judit, Brooklyne, Mass. USA	25.06
Fritsch Elisabeth és Walter, Freiburg	490.—
Farkas Ferenc vitéz, Arnisdorf	1,000.—
Faragó Ferenc, Karlsruhe	75.—
Fettich Nándor emlékére, Cleveland, USA	3,158.—
Farkas Pál, Venezuela	45.—
Fuchs József, Ditzlingen	100.—
Fiala Ferenc, Saarbrücken	357.—
Fazekas Ferenc, Cleveland, USA	450.—
Garai Ilona, Alhambra, USA	11.—
Gayer Ildikó, München	100.—
Gebey László és Neje, Bethlehem, USA	60.30
Gyorik József és Ilona, Washington, USA	62.25
György Iván dr., Herborn	200.—
Hajtmanszky Lajosné, Clinton, USA	121.95
Hanák Család, Norwell, USA	48.40
Hegyi Margit, Stuttgart	40.—
Héry Zsolt, New York, USA	45.—
Hille Rózsi, Geroldswil, Svájc	36.40
Horváth M., Wiesbaden	50.—
Horváth Márton és Ilona, Garfield, USA	34.70
Józsa Ferenc, Bissingen	150.—
Juhász József, Bietigheim	75.—
I - M - J., Kanada	2.19
Kádár Mihály, Neuss-Grimlingh	100.—
Kállay Tibor, Netra	700.—
Kury Georg dr. és Hedda, Brookline, USA	125.30
Kovács Krisztine, Hattersheim	10.—
Kovács Sándor, Pfarrkirchen	50.—
Kiss György József, Raunheim	500.—

Katkó Sándor, München	DM 200.—
Kajcsa Györgyné, Cleveland	236.—
Kertész László, Garfield, USA	226.53
Kóhalmy László, München	30.—
Kabdebó János, Dillingen	130.—
Kleicke Péter, Hamburg	250.—
Kailbach József, Heidelberg	100.—
Koncz General Agency	49.—
Király Ferenc dr., Hayingen	500.—
Ladik János, Gaithersburg, USA	28.70
Lichtneckert Ildikó, München	10.—
Lamoth Márton, Zürich, Svájc	10.—
Liscsinszky János, Pforzheim	50.—
Lévay Hilda, Ramstein-Miesenbach	160.—
Lakatos János, Duisburg-Hamborn	300.—
Lippay Georg dr., Frankfurt	60.—
Lakatos Bertalan, Stuttgart	120.—
Lippay L. Andrew, Montreal, K.	256.75
Lehmann Paul dr., Böblingen	200.—
Linder Karl, Moorenweis	400.—
Mikisits Julia, New York, USA	24.20
Maric Stepen, Baltimore, USA	242.—
Mócsi Ferenc, San Francisco	123.30
Molnár Ottó, Graz-Pirka, A.	50.—
Mildschütz Kálmán, München	200.—
Nagy Ferenc, Ridgefield, USA	48.40
N. N., München	200.—
Németh B. István, Wien, A.	69.30
Nádor László, Braunschweig	100.—
Németh János, Basel, Svájc	36.08
Osskó Irnák dr., Velburg	250.—
Pusztai Elisabeth, Manhattan Beach, USA	123.80
Pavlovitsch Milosch dr., Bonn-Beuel	210.—
Pfeiffer László	45.50
Rigó Edith, Iserlohn	308.—
Rész Albert dr., Stuttgart	100.—
Radics János dr., Kastl	400.—
Skublics Tamás, München	20.—
Sárospataky Miklós, Frankfurt	300.—
Siegler Egon dr., Gümligen, Sv.	900.—
Sennyey Thomas, Mannheim	315.—
Sahin István, Stuttgart	60.—
Skenderavic Mária, Göppingen	50.—
Sechler Tibor dr., Baden, Svájc	283.—
Stingl Alice, Bad-Tölz	60.—
Somorjai Béla vitéz, St.Gallen, Svájc	150.—
Seltmann Irene, München	100.—
Sipos Eszter, Kanada	60.—
Segers Maria, Neerharen	100.—
Schöne Lajos, München	30.—
Schmerzing N., Ausztria	26.50
Szüts Péter, Stockheim	10.—
v. Szakonyi István emlékalapra, Cleveland, USA	360.—
P. Szőke János, Stuttgart	120.—
Szép Gáspár dr., Guyahoga, USA	675.—
Szörényi Éva, Los Angeles, USA	400.—
Szlezák Ludwig, Regensburg	25.—
Timár János, Bronx, USA	48.40
Tamás Róza, Cleveland, USA	24.56
Tóth Zoltán, Karlsruhe	50.—
Tribolt Anna, Cleveland, USA	115.—
Tuzson Tibor, Lochau, Ausztria	100.—
Thiery Ákos, Los Angeles, USA	54.—
Ujlaky György v. Baden-Baden	100.—
Váczai Gyula, St.Gallen, Svájc	100.—
Varga Endre, New York, USA	120.—
Vecsey Lajos dr., Teufen, Svájc	91.75

(Folytatjuk)

HIRDETÉSEK

AZ ÉLETÜNK ELFOGAD

hirdetéseket, azok közlését kérjük a Gazdasági Bizottságon át beküldeni:

8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

A nyomda a Gazdasági Bizottság megkerülésével nem fogad el hirdetést!

MAGYAR KOLCSONKÖNYVTÁR

Többek kérésére közöljük, hogy a Landesbibliothek keretén belül működő

MAGYAR KÖNYVTÁR

szívesen fogadja minden Svájcban élő magyar-nyelven olvasni szerető jelentkezését. A könyvtár használata díjtalan. A könyvek cseréje posta útján történik.

Jelentkezés magyarul írásban. Cím:

Schweizerische Landesbibliothek

Ungarische Abteilung

Hallwylstr. 15.

3003 Bern

TÉTÉNY —

UNGARISCHE SPEZIALITÄTEN

Inhaber: Bayer Oszkár

München 2. Kreittmayerstr. 26.

Tel. 196393, nach 20 Uhr: 585502

0.7 literes palackolásban:

Debrői Hárslevelű	DM 5.50
Badacsonyi Kéknyelű	5.95
Badacsonyi Szürkebarát	5.85
Soproni Kékfrankos	5.75
Domoszlói Muskotály	5.85
Domoszlói Tramini	6.30
Villányi Burgundi	5.85
Hajósi Cabernet	5.90
Tokaji Aszu 4 Puttonyos	12.40

1 literes palackolásban:

Alföldi olasz Rizling	4.80
Alföldi Kékfrankos	4.80
Téli Szalámi	19.—

inc. MWST, Preise ab Lager,
Preise sind bis zur nächsten
Preisliste gültig

Kartonvételnél üvegenként 20 fillér
árengedmény.

Még kapható:

Bayer Oszkár, Ecke Kazmair-Trap-
entreustr.

Horváth János, München 2. Tumblin-
gerstr. 28.

DIÓSZEGHY TIBOR HITES TOLMÁCS ÉS FORDÍTÓ

(magyar-német és német-magyar) Németországban tanácsadás állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, peres ügyekben segít.

D - 404 Neuss, Daimlerstr. 249.

(Tel. 02101/ 541317)

A MUSICA HUNGARICA SZENZÁCIÓS KÖNYV ÉS HANGLEMEZ AJÁNLATA

Ismét kaphatók Kenneth könyvei:

A hermelines hölgy, újdonság	DM 24.—
Éjszaka Kairóban	24.—
Holdfény Hawaiban	24.—
Neonfény a Nilus felett	24.—
Vajda Albert: Tiszteljük egymás idegbaját, Humoreszkek, újdonság	16.—
Vaszary Gábor:	
Hárman egymás ellen - ő - á	18.—
A nő pokolban is úr	18.—

Emlékiratok — politikai könyvek!

Horthy: Emlékirataim	34.—
Mindszenty József: Emlékirataim	42.—
Szoltsenyicin: A Gulag Sziget-csoport	32.—
Illyés Elemér: Erdély változása	
Mitosz és valóság, újdonság 360 o.	34.—

H a n g l e m e z e k !

A - 2749 30 cm. DM 20.—
Barabás Sári éneklí a legszebb Karácsonyi énekeket, Stereo!

A - 2755 30 cm. DM 22.—

Hazafias dalok. Vayda János kiváló bariton énekével: Ott, ahol zúg az a négy folyó — Erdélyi Himnusz — Kis lak áll a nagy Duna mentében... — Krasznahorka — Nagy Bercsényi Miklós — A csitári hegyek alatt, stb.

Solti Károly népszerű dalénekes lemezei!

SG - 1021 30 cm. DM 20.—

Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország — Sárbogárd, Dombóvár... — Rákóczi megtérése — Álmodó Tiszapart — Csak még egyszer tudnék... — Ott, ahol a Maros vize — Nem kell pénz a boldogsághoz, stb.

SG - 1022 30 cm. DM 20.—

Régi ismert dalok. Holdas éj a Dunán — Lány, lány, kicsi pesti lány — Tiltsa meg — Csak egy, amire kérem — Budán este 10 óra után — Tanulj meg fiacskám — Szeressük egymást — Egy cigánykaraván — Csupa könny a szobám, stb.

LPX - 10133 30 cm. DM 20.—

«Hej daládé, daládé» Megjelent Kovács Appolónia legújabb lemeze!

MUSICA HUNGARICA 8 München 40.

Agnesstr. 45. Tel. (089) 180-911)

SZÉP FEKVÉSŰ TELEK BALATONALMÁDIBAN ELADÓ!

Nagysága cca. 900 négyzetméter. Érdéklődők forduljanak «Balaton» jelí-
gére az

Életünk Gazdasági Bizottságához,
8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

FORDÍT ÉS TOLMÁCSOL

(magyar-német és német-magyar) ok-
leveles közzgazda Nyugatnémetország.
Tel. 07134/ 2934

UNGARISCHE WURSTSPEZIALITÄTEN

erhalten Sie wieder durch die Post.

1 kg Száraz Kolbász	DM 13.—
1 kg Pusztá-Salami	" 14.—
1 kg Bácskai Hurka	" 10.—
1 kg Hurka sütnivaló mit Blut	
oder ohne	" 8.—
1 kg Blutwurst	" 7.60
1 kg Schwartenmagen	
natur darm	" 10.—
1 kg Schwartenmagen in	
kunstdarm	" 8.—
1 kg Weissespeck 5-6 cm dick	" 9.—
3 paar Debreziner	" 3.50
3 paar Landjäger	" 2.60
1 kg Füstölt oldalas	" 8.—
1 kg Schwarzwälder Schinken	" 18.—
1 kg Paprikás tokaszalonna	" 10.—
1 kg Fokhagymás szalámi	" 12.—
1 kg Ung. Paprika Salami	" 18.—
1 kg Ung. Salami	" 20.—

Garantierte frische Waren.

Viktor Pál Wurstspezialitäten

D - 7063 Welzheim, Postfach: 1343.

Tel. 07182/ 67-36.

27 ÉVES, SZIMPATIKUS, VIDÁM

és sokoldalú fémszakmával társaság hiányában szívesen megismerkedne hozzáillő hölgygel; csak magyar származásával. Fényképes levelet «Szebb Idők» jelí-
gére az
Életünk Gazdasági Bizottságához,
8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

NÉMETORSZÁGBAN DOLGOZÓ, 40 ÉVES

magyar nő szeretne megismerkedni olyan 40-45 éves férfivel, aki egyhá-
zilag is köthet házasságot, — gyermek nem akadály. Lehetőleg fényképes le-
velet «Szeretnék szeretni» jelí-
gére az
Életünk Gazdasági Bizottságához,
8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

SZALONCUKOR KAPHATÓ

Színes és fehér csomagolásban:

Csokoládézott	kg 280.— Fr.
Fondant	kg 220.— Fr.

Külföldi rendeléseknél a szaloncukor árát és a postaköltséget (150 Belga Fr. 4 kg-ig) kérem előre megküldeni, — december 6-ig. Címem:

Dreislinger Gyula, 39 Gemzenstraat
2610 Wilrijk-Antwerpen (Belgium)

MAGYAR-NÉMET ÉS NÉMET-MAGYAR FORDÍTÁSOKAT

olcsón és gyorsan elvégez, magyar-
nyelvű okiratairól hitelesített másolatot készít — másnyelvű okiratok fordítását korrekten elintézi —

W. DIVY, hiteles fordító és tolmács.

BRD. - 799 Friedrichshafen, Lindenstr. 50.
Tel. 07541/ 71391.

Az élet könyvéből

A KERESZTSÉG SZENTSÉGÉBEN
RÉSZESULTEK

Ausztriában:

Losonczy Miklós, 1975 aug. 10-én, Bécs
Udrik Marcel, aug. 24-én, Traiskirchen

Franciaországban:

Gregus Éva és Gregus Mária Ibolya,
Gr. László és Bordás Anna leányai,
1975 máj. 17-én, Párizsban

Bouyssou Alexandre Emile Joseph és
Bouyssou Caroline Irene Edith Marie,
Bouyssou Michel és Hunyady Orsolya
gyermekai, 1975 aug. 14-én, Párizsban

Németországban:

Simon Zoltán, S. Zoltán és Nemes Éva
fia, 1975 aug. 31-én, Münchenben

Barna József Árpád, B. József és
Szomorú Ilona fia, 1975 aug. 30-án,
Mannheimben

Szlancsik Árpád József, Szl. Mihály és
Ristics Zorka fia, 1975 február 15-én,
Kettwig-Essenben

Komáromi Lidia Mária, K. József és
Keresztes Mária leánya, 1975 febr. 17.
Duisburgban

Kovács Viktória Ilona, K. Sándor és
Köntös Livia leánya, 1975 ápr. 12-én,
Duisburgban

Nemere Chrisztián Zoltán, Dr. Nemere
Zoltán és Astrid Hoffmann fia, Essen-
Mülheimben, 1975 szept. 28-án

Svájcban:

Pusztaszeri Laurent Robert, P. Jenő és
Christiane fia, 1975 szept. 14. Lausanne

Pusztaszeri Eric Pierre, P. Gábor és
Monika fia, 1975 szept. 14. Lausanne

EGYHÁZI HÁZASSÁGOT KÖTÖTTEK

Ausztriában:

Sallay Károly és Péter Magdolna,
1975 aug. 24-én, Traiskirchenben
Paksánszki Szilveszter és Lócsei Anikó,
1975 aug. 30-án, Bécs és Budapest

Kiss Gyula és Rösinger Kriszta,
1975 szept. 19-én, Bécsben

Dr. Globits József és Maria Karolina
Lunaczek, 1975 szept. 20-án, Bécsben

Franciaországban:

Gr. Ghislain de Dreux-Brézé és Marie
Priscille Boudet, 1975 szept. 27. Párizs

Németországban:

Veyder-Malberg Ulf Dieter és Ugron
Andrea Mária Terézia Livia, 1975
aug. 30-án, Aufkirchen b. Starnberg
Deák-Bárdos Ede Böngér Gyula és
Vajas Mária Borbála, 1975 szept. 1-én,
Münchenben

Filkorn László és Égető Magdolna,
1975 aug. 30-án, Mannheimben

Kovács János és Kerekes Zsófia,
1975 szept. 27-én, Mannheimben

Deffner Bernhard és Avar Borbála-Má-
ria, 1975 márc. 9-én, Recklinghausen-
Essenben

Görgey József Lajos és Gilly Márta
Klára, 1975 szept. 27-én, Aachen-Köln-
Essenben

Svájcban:

Janett Giulio és Bardócz Györgyi,
1975 júl. 12-én, Aubonne-ban (VD)

GYÉMÁNT-ESKÜVŐ

*Házasságuk 60. évfordulóját ünnepelték
Genfben, 1975 szept. 14-én Id. Rőczey
István és felesége, akiket a szokásos
magyar szentmise alatt a St. Boniface-
ban körülvettek gyermekeik, rokonaik*

*és a genfi hívek. A szentmise könyör-
géseiben megemlékezve róluk, a lelkész
a szentmise végén megáldotta őket.*

AZ ÜROK HAZÁBA TÁVOZTAK

Ausztriában:

Dr. Nyikos Imre, 77 éves, 1975 jún. 1.
Bécsben

Götz János, 74 éves, 1975 aug. 17. Bécs
Galambos Márton, 66 éves, 1975 aug. 27.
Bécsben

Dr. Pázmándy István, 80 éves,
1975 jan. 9-én, Bécsben

Gr. Zichy Domonkos, 71 éves, Dublin,
1975, szept. 12-én

Németországban:

Dr. Csiky-Strauss Árpádné sz. Jankovich
Margit, 70 é. 1975 aug. 24. München
Markovich Andrásné szül. Kayser Má-
ria, 94 éves, 1975 aug. 26-án, München
Bolváry-Zahn Ferenc, 75 é. 1975 júl. 11.
Münchenben

Peters Nikola, 11 éves, 1975 júl. 27-én,
Augsburgban

Pavetich Chrystian János, Rettenegg-i
plébános, 62 éves, 1975 június 29-én
Csepregen meghalt

Uhlyarik Titusz, 80 éves, 1975 júl. 1-én,
Offenburgban

Valics Géza, 53 éves, 1975 aug. 10-én,
Offenburgban

Maul Ottmárné szül. Hanzsel Amália,
66 éves, 1975 szept. 26-án, München

Hauk Gyuláné szül. Kiss Klára, 97 éves,
1975 szept. 20-án, Münchenben

Svájcban:

Szabó Károly, 74 éves, 1975 szept. 13-án
Genfben

Králik Dániel, 59 éves, 1975 szept. 1-én,
Budapesten

HAZAI HENTESÁRU

1 kg paprikás kolbász grillsütésre vákuumcsomagolásban	DM 16.—
1 kg paprikás szárazkolbász	" 15.—
1 kg paprikás frissen füstölt kolbász	" 13.—
1 kg véreshurka	" 8.40
1 kg májashurka	" 8.40
1 kg vastag húsos szalonna	" 9.60
1 kg paprikás tokaszalonna	" 8.80
1 kg disznósajt	" 10.60
1 kg füstölt sonka	" 20.—
1 kg füstölt sertésborda	" 8.80
1 kg csülök	" 8.80
1 kg friss tepertő	" 12.—

Utánvétellel és csak *belföldre* szállítunk:
5 kg-on felüli rendeléseknél portómen-
tesen és csupán az *expressz-díjat* szá-
mitjuk fel.

Taubel Mihály hentesmester
Peter-Rosegger-Str. 3.
6710 Frankenthal
Tel. 06233 / 62693

VÁSÁROLJON ÉRTÉKES MAGYAR
KÖNYVEKET!

Amit ma megvehet, ne hagyja holnapra! (Most még a régi áron kapja.)	
Kodolányi: A Vas fiai I - II. DM 22.— (A tatárjárás legnagyobb iro- dalmi feldolgozása ez a regény)	
Jókai: Szeretve mind a vérpadig	14.—
Ráth Végh Tsán — Sorozat:	
Az emberi butaság 720 old.	18.—
Szezelem, házasság 675 old.	18.—
Tarka históriák 675 old.	18.—
Gárdonyi: Sterne von Eger (ném.)	16.—
Jókai: Der Goldmensch (németül)	18.—
Gál Gy. S.: Honthy Hanna élet- regénye	18.—
Kallós: Balladák könyve 880 old.	18.—
Lengyel: Régi magyar mondák 500 oldal	13.—
Szenczi: Orvos a családban	18.—
Dumas: Monte Christo grófja I-III.	40.—
Tolsztoj: Háború és Béke I.-III. 1560 old.	24.—

Cicero: Válogatott művei	18.—
P. Howard-Rejtő regények:	
Az elveszett cirkáló	5.—
Pizskos Fred a kapitány	9.—
A láthatatlan légió	8.—
Az ellopott század	6.—
Tigrisvér	5.—
A tizennégykarátos autó	8.—
Kis Tódor: 1000 vicc a javából	8.—
Ezerszínű Magyarország 372 old. sok képpel 13.— DM helyett	10.—
Kérje díjtalan katalógusunkat!	
MUSICA HUNGARICA 8 München 40.	
Agnesstr. 45. Tel. (089) 180-911)	

KORREKT, KEDVES, SZERÉNY,

finomlelkű Németországban élő, egye-
dülálló nő házasság céljából megis-
merkedne jóérezsű, intelligens, disz-
krét magyar férfival, 40 éves kortól.
«Némo» jelígre vár levelet az
Életünk Gazdasági Bizottságához,
8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

Rövid hírek

Szent Ágoston eddig ismeretlen 26 levelét találta meg egy francia könyvtárban Divjas osztrák filológus. Szent Ágoston leveleiben az ún. Pelagius-vitában foglalt állást, amely az V. század egyik legnagyobb egyházon belüli vitája volt.

A Szentév keretében Rómában tartotta világtalálkozását a Katolikus Eszperanto-Mozgalom. A résztvevők Európán kívül minden földrészen azon fáradoznak, hogy a világnyelv segítségével előmozdítsák a népek közötti jobb megértést és együttműködést.

A Graz közelében lévő Rein ciszterci kolostorban az augusztus végi itéletidő több, mint 10 millió Schilling kárt okozott. Az árvíz következtében felmérhetetlen károk keletkeztek a könyvtárban, ahol régi kéziratokat és könyveket őriznek, továbbá a liturgiai felszerelésekben, festményekben és szobrokban. A kolostor néhány év múlva ünnepli fennállásának 850-ik évfordulóját.

Teresa anya, az albán származású szerzetesnő, a haldoklók angyala, október végén elsőnek vette át az USA wilmingtoni egyetemén az Albert Schweitzer-díjat. A magán-személyek által alapított nemzetközi díj 5 ezer dollár értékű.

Turinből 100 évvel ezelőtt indultak el az első szalézi misszionáriusok Argentínába. Az elmúlt száz évben összesen 9 ezer tag követte őket a többi kontinensekre is. Az évforduló alkalmával a Pápa latinnyelvű szövegében köszönetet mondott a rend tagjainak az önfeláldozó munkáért és a további lelkes munkára buzdította őket.

Abidjanban (Elefántcsontpart) épül európai segítséggel az új teológiai fakultás. A francia nyelvű Afrikából a teológusok eddig vagy Rómában, vagy Kinshasában folytatták tanulmányaikat. Az új karon egyelőre 14 tanár oktat kb. száz hallgatót, s az intézethez hozzátartozik a már meglévő pasztorális intézet és a hitoktató központ.

Nyugatberlinben építi a Vatikáni Rádió részére az AEG-Telefunken gyár az új, 500 kilowattos rövidhullámú adót. Vele együtt készül a világ legnagyobb irány-antennája is. Az új állomás adásai több hullámsávon az egész világ minden pontján hallhatók lesznek.

A Misereor-gyűjtés 1975. évi eredménye Nyugatnémetországban 6.5 %-kal volt magasabb az előző évinél. A 22 egyházmegyében a hívek adományából 63 millió DM gyűlt össze, így lehe-

tőség nyílik a fejlődő országokban nagyobb létesítmények, beruházások megvalósítására.

Európából ebben az évben erősen megnövekedett a kivándorlók száma. Főleg a Közel- és Távolkeletre, Afrikába és Délamerikába. A felmérések szerint a kivándorlás nem pánikszerű elhatározásból történik, de végső fokig mégis befolyásolja az Európában érezhető gazdasági visszaesést.

Az analfabétizmus elleni küzdelem világnapján VI. Pál pápa fogadta az UNESCO vezérigazgatóját és rajta keresztül elismerését fejezte ki a szervezetnek azért a munkáért, amelyet az írástudatlanság felszámolásáért folytat az egész világon. A pápa sürgette ebben a munkában is a katolikusok együttműködését másvallású testvéreikkel.

A mindennapi kenyér ismét megbecsült — jelenti az egyik délnémetországi Caritas központ, ahol naponta kb. 70 személy jelentkezik az ún. kenyérjegyekért. A rászorulóknak között többségben vannak a sokgyermekes családok, akik a munkanélküliség miatt egyre szívesebben veszik igénybe ezt a lehetőséget.

Rómában a keresztény Archeológusok Kongresszusán hozták nyilvánosságra azt a legújabb kutatási eredményt, amely szerint a keresztények és vértanúk csak kb. a 3. századtól, Szt. Zephyrinus pápa uralkodásától kezdve (119-217) temetkeztek katakombákba. Az első századokban az őskeresztények halottaikat és vértanúikat a mai ismert szokások szerint temették el. Erre valának a sírfeltárások, amelyeket a régi Róma területén és más nagyobb településeknél végeztek.

Oberammergauban kiállítás nyílt a passiójáték tervezett reformjáról, amely 1980-ban kerül ismét előadásra. Elkészült az 1750-ben írt szöveg 40 színpadi illusztrációja, amelyet a nagyközönség is megtekinthet. Ezzel egyidejűleg átdolgozzák a szöveget is, amelyre hivatalosan a községi előljáróság adott megbízást.

Romániában feltárták az ország legrégebbi kőépületét, Streisinggeorgiu templomát. Hosszú ideig tévesen úgy vélték, hogy a templomot a 14. században építették. A feltárásoknál előkerült érmék, kerámia- és üveglak maradványok, továbbá arany- és ezüst ékszerek arról tanúskodnak, hogy a terméskövekből és téglából épített templom a legrégebbi kőépület az országban.

Hogyan lehet előfizetni az Életünkre?

Az Életünk terjesztői a helyi magyar lelkészek; ők küldik meg kívánatra a lapot a területükön élő híveknek.

Az előfizetési díjat, mely 1975 január 1-től 14.— svájci frank,

vagy annak megfelelő más valuta, az illetékes magyar lelkészeknek fizessük be.

Csak onnan forduljunk közvetlenül a kiadóhivatalhoz, ahol a lelkész hiányzik, vagy valami oknál fogva nem terjesztője a lapnak.

Európán kívüli rendeléseket a központi hivatal intézi;

Címe:

Életünk (Unser Leben)
Fröngartenstr. 15.
9000 St.Gallen (Schweiz)

Az előfizetés tengerentúlra is 14.— svájci frank, ha azonban légipostával kéri valaki a lapot, 25.— svájci frank, vagy annak megfelelő más valuta.

Életünk

Az európai magyar katolikusok lapja
Felelős szerkesztő és kiadó:

Dr. Vecsey József

Szerkesztőség és nyomda:
Ungarische Buchdruckerei,
9000 St.Gallen, Fröngartenstr. 15.
(Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Előfizetés egy évre: 14.— svájci frank
más országban ennek megfelelő valuta
Egyes szám ára 1.20 svájci frank.

É l e t ü n k — Unser Leben
Monatschrift für die ungarischen
Katholiken in Europa

Redakteur und Herausgeber:

Dr. Josef Vecsey

Redaktion und Druck: Ungarische
Buchdruckerei, 9000 St.Gallen,
Fröngartenstr. 15. (Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Kto. Krt. 603 Ungarische Buchdruckerei
Sparkassa der Administration
St. Gallen.

Bezugspreis jährlich: 14.— Sfr.

Lapzárta a hónap 15-én, hirdetéseket
pedig csak a hónap 12-ig fogadunk el!